

Ymbazierung

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 2 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1902

ΑΡΙΘ. 31

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾷ 25
Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται
ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοδύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ διδασκαλία τῆς μουσικῆς ἐν τοῖς ἡμετέροις σχολείοις — Οἱ
ψυχολογικοὶ νόμοι τῆς βιολογικῆς ἀναπτύξεως καὶ προόδου τῆς ἀν-
θρωπότητος — Ἐπίσκεψις εἰς τὴν μονὴν τῆς Σκαλωτῆς — Νομολογία
τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Κοινοποιή-
σεις — Παράρτημα: «Εὐαγγελικὰ διδάγματα».

Τοῖς συνδρομηταῖς τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας».

Κοινοποιεῖται τοῖς συνδρομηταῖς ἡμῶν, καὶ
ιδίᾳ τοῖς ἐν Σμύρνῃ, ὅτι ὁ ὡς περιοδεύων ἀν-
ταποκριτὴς τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» ἀποσταλεῖς
πρὸ τινος Ἀρσένιος μοναχὸς οὐδεμίαν ἔχει σχέ-
σιν τοῦ λοιποῦ πρὸς τὸ Γραφεῖον τοῦ φύλλου
ἀπαλλαγείς τῶν καθηκόντων αὐτοῦ τούτων πρὸ
μηνὸς καὶ ἐπέκεινα.

Ἡ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

Ἡ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΗΜΕΤΕΡΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ

Δημοσιεύοντες τὸ κατωτέρω πρὸς τὴν Α. Θ.
Παναγιότητα ὑποβληθὲν ὑπόμνημα περὶ τοῦ ἐν
τοῖς σχολείοις μαθήματος τῆς μουσικῆς, ἔργον
νεαροῦ ἐπιστήμονος φιλοτίμως ἐγκύψαντος εἰς
τὴν μελέτην τοῦ θέματος τούτου, οὐδὲν μὲν ἔχο-
μεν ν' ἀντεῖπωμεν πρὸς τὰς πλείστας τῶν σκέ-
ψεων αὐτοῦ, ἐπέχομεν ὅμως εἰς τὴν ἐν συνόλῳ
παραδοχὴν τῶν περὶ **ἐκλογῆς τῶν διδασκτέων**
ᾠδμάτων καὶ δὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ δη-
μωδῶν. Δεκτὴς καὶ ἀναμφισβητήτου οὔσης τῆς

ἀρχῆς ὅτι ἕκαστον πρὸς ὃν ἐτάχθη σκοπὸν
καὶ ὅτι σκοπὸς τῆς ἐν τοῖς σχολείοις διδασκομέ-
νης μουσικῆς τυγχάνει ἡ ἐν **ψυχαγωγίᾳ ποι-
κίλῃ ἀνατροπῇ καὶ διαπαιδαγωγίᾳ** τῆς
νεολαίας, ἐκ μὲν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ᾠδμάτων,
ἐὰν ὑπάρχωσιν τινα ὅλως εὐάριθμα βεβαίως ὑπὸ
μουσικὴν ἔποιν καὶ ἐν μέρει πρόσφορα εἰς τὸν
σκοπὸν, ταῦτα ἀνάγονται οὐχὶ εἰς τὸ εἶδος, οὔτι-
νος δείγμα παρέχει ὁ ὑπομνηματογράφος ἀλλὰ
μᾶλλον εἰς τὸ σύντομον εἰρημολογικόν, διότι πάν-
τα τὰ λοιπὰ ἀνήκουσιν εἰς τὸν ναὸν καὶ εἰς
τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος ἱεροψάλτας· ἐκ δὲ τῶν δη-
μωδῶν ᾠδμάτων καὶ τῶν μᾶλλον σεμνῶν καὶ
ὑψηλῶν ποιητικῶς τε καὶ μουσικῶς, ἐχόντων
ἴδιον προορισμὸν καὶ ἰδίους τόπους ἐκτελέσεως,
οὐδὲν, καθ' ἡμᾶς, δεόν νὰ ἀκούηται ἐν ταῖς αἰθού-
σαις τῶν σχολῶν. Ἐπιτρέπεται ἡμῖν νὰ φρονώ-
μεν ὅτι οὐδαμῶς πρέπει νὰ συγχέωνται τὰ ἀσύγ-
χυτα. Ὡς ἔχομεν ποίησιν παιδαγωγικὴν ἰδιά-
ζουσιν τοῖς σχολείοις, ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν καὶ
μουσικὴν τοιαύτην ὕψους καὶ ἐμπνεύσεως ἡ-
μετέρας. Οὔτε ἡ ἐκκλησιαστικὴ, οὔτε ἡ δημώ-
δης δύνανται αὐτοῦσιν νὰ ἐξυπηρετήσωσι τὸν
παιδαγωγικὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἀνάγκην τῶν
σχολείων, ἀλλ' ἐτέρα τις τὴν μέσην κατέχουσα
ὁδὸν καὶ ἀπορρέουσα ἐξ ἀμφοτέρων· ἀτυχῶς
παρ' ἡμῖν δὲν ἀνεδείχθη φαίνεται εἰσέτι ἐκ τῶν
ἡμετέρων σπλάγχων μελοποιὸς ὁ μέλλων νὰ
διανοίξῃ τὴν ἀναγκαίαν ταύτην ὁδὸν καὶ προσ-
δώσῃ εἰς τὴν μουσικὴν τῶν ἡμετέρων σχολείων

МЕЧНИКОВА

τὴν χροιάν καὶ τὸ ἄρωμα ἐκεῖνο, ὅπερ ἐν τοῖς δημώδεσιν ἄσμασι διακρίνει τὴν ἡμετέραν μουσικὴν τῆς τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Ὁ τοιοῦτος μελοποιὸς πλὴν τούτου ἔχει δι' ἡμᾶς καὶ εὐρύτεραν μουσικὴν ἀποστολήν· ἀλλ' ἐφ' ὅσον οὗτος βραδύνει, κατ' ἀνάγκην οὐδὲν ἕτερον ἔχομεν νὰ πράξωμεν, ἢ νὰ σιτιζώμεθα μουσικῶς ἐκ τῶν ἀλλοτρίων τραπεζῶν τῶν μᾶλλον βεβαίως ἐπὶ εὐγενείᾳ καὶ πλούτῳ διακρινομένων.

Πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην κ. κ. Ἰωακείμ τὸν Γ'.

Παναγιώτατε,

Θέλασα ἡ Ὑμ. Θ. Παναγιότης ζήτημα σπουδαιότατον, κατὰ τὴν ἐπέτειον ἐορτὴν τῶν ἐκπαιδευτηρίων Γαλατᾶ, ἀφορῶν τόσον τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις ἡμῶν διδασκομένων ἄσμάτων, ὅσον καὶ τὴν ἐκ τῆς διδασκαλίας τούτων ἀναμενομένην ὠφέλειαν, ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ταῦτα διδάσκονται, διὰ τῶν ὀλίγων μὲν βαρυστημάτων δὲ καὶ πλήρων διορατικότητος ἐκείνων λέξεων «**προδὸν τὰ ἰδικὰ μας καὶ ἔπειτα τὰ ξένα**», δι' ὃν βρέως ἀλγοῦσα ἡ καρδιά. Αὐτῆς καὶ οἰοεὶ κεντομένη ἐπὶ τῇ ἀντιλήψει τοῦ λαμβάνοντος χώραν σπουδαίου ἀτοπήματος, ἔγνω ὅπως ἀναγκαστικὴ τοῦτο πρὸς πρόληψιν μεγάλης ἐθνικῆς ἀπωλείας, καὶ ἐξ ὧν καὶ ὁ ἐρίτιμος «**Ταχυδρόμος**» ἀφορμὴν σχῶν ἐδημοσίευσε σχετικὰ τινὰ ἄξια προσοχῆς ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 1223 φύλλῳ αὐτοῦ, διήνοιξεν εὐρύτατον ὅριζοντα πᾶσι τοῖς ἐν τῇ λίαν ἐπικαίρῳ ταύτῃ περιστάσει δυναμένοις ὁπωσδήποτε νὰ συντελέσωσι πρὸς τὴν ὅσον οἷόν τε τελειότεραν καὶ ἐπιτυχεστέραν, συνεπῶς δὲ τελεσφορωτέραν τοῦ μαθήματος τούτου τῆς μουσικῆς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐκπαιδευτηρίοις λειτουργίᾳ, κατὰ τοσοῦτον μάλιστα, καθ' ὅσον πᾶς ἐχέφων καὶ ὀρθοφρονῶν, ρίπτων ἐταστικὸν βλέμμα ἐπὶ τῶν ἐκ τῆς γιγνομένης διδασκαλίας, ἐν ταῖς τοῦ κλίματος τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου σχολαῖς, νῦν ἀποτελεσμάτων αὐτοῦ, δὲν δύναται νὰ μὴ ἀνομολογήσῃ μετὰ λύπης, ὅτι οὐδαμῶς τοῦτο κατέχει τὴν ἐμπρέπουσιν αὐτῷ θέσιν, πολλῶν μὲν αἰτίων ἕνεκα, ὧν τὰ σπουδαιότερα παρακατιόντες θέλομεν ἀναφέρει, καὶ τούτου δὲ τὸν πυρῆνα ἀπάντων ἀποτελοῦντος, κατὰ τὴν ἡμετέραν τοῦλάχιστον ἀντίληψιν, ὅτι ἡ μουσικὴ, ὡς μάθημα ἐν τῇ σχολῇ, ἥκιστα τῶν λοιπῶν μαθημάτων τὴν προδοχὴν τῶν ἀρμοδίων ἐφείλκευεν, ὥστε κατὰ φυσικὸν λόγον νὰ μὴ εὐρίσκηται δήμερον εἰς τὸ εὐάρεστον δῆμεῖον τῆς εὐρείας αὐτῆς προαγωγῆς, χρεῖζοντα τανῦν ἐπιμεμελημένης τε λίαν καὶ ὁθε. ἀρᾶς ἀντιλήψεως, ἵνα ὤμεν τοῦ λοιποῦ εἰς θέσιν

εἰλικρινῆ ἐγκώμια ἀντάξια ὑπὲρ τῆς προόδου αὐτῆς νὰ πλέκωμεν.

Ἐφ' ὃ καὶ γὰρ, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἰδιαιτέραν κλίσιν καὶ ἐξαιρετικὴν ὁλῶς ἀγάπην τρέφων παιδιόθεν πρὸς τὴν τερψίθυμον καὶ ἡδύλαλον ταύτην μουσάν, εἰς ἧς τὴν καλλιέργειαν καὶ νῦν ἔτι οὐδαμῶς παύω νὰ ἐπιδίδωμαι ἐν ὥραις ἀνέσεως, διακούσας καὶ θεωρητικὰ ταύτης μαθήματα ἐν τῷ Ὁδελφῷ Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἐκεῖ διαμονὴν μου ὡς σπουδαστῆς τοῦ δικαίου, θαρρῶν ἀλλὰ καὶ πλήρης ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ἱεροῦ ζήλου πρὸς πᾶν τὸ συνδεόμενον πρὸς τὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν φρονήματος, σπεύδω ὅπως πᾶν εὐλαβῶς ὑποβάλω καὶ τὰς ἐμὰς ταπεινάς σκέψεις ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, μετὰ τῆς πεποιθήσεως ὅτι αὐταί, προῖόν οὖσαι μακρὰς καὶ μετ' ἐνδιαφέροντος γενομένης μελέτης ἐπὶ τούτου, καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἐκ τοῦ ἐν ταῖς σχολαῖς διδασκόμενου μαθήματος τῆς Ὁδικῆς παρατηρούμενα ἀποτελέσματα, κατὰ δὴλα παντὶ τῷ παρακολουθοῦντι ταῦτα μετὰ τῆς δεούσης καὶ ἐπισταμένης προσοχῆς, θεωρηθήσονται, ἔστω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον, λυσιτελεῖς καὶ συνχόδουσαι εἰς τὴν, ὡς προέφην, κανονικωτέραν ἐν μέλλοντι λειτουργίᾳ τῆς μουσικῆς ὡς μαθήματος τακτικοῦ ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις ἀρρένων τε καὶ θηλέων, τῆς ὡς δεῖ διδασκαλίας ταύτης ἀρχομένης καταλλήλως καὶ ἐν τῷ προσήκοντι μέτρῳ ἀπὸ τῶν κατωτάτων τάξεων, περὶ ἧς θέλομεν πραγματευθῆ προσεχῶς, ἀρχόμενοι νῦν δι' ὀλίγων τινῶν περὶ τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ἡ μουσικὴ ἐν ταῖς σχολαῖς διδάσκειται, μετὰ συναφῶν παρατηρήσεων τῶν εἰς ἐπίτευξιν ἢ παρακώλυσιν τῆς ἐπιτεύξεως τούτου συντελούντων στοιχείων, ὡς καὶ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν πρὸς διδασκαλίαν καταλληλοτέρων ἄσμάτων.

Α'.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῆς μουσικῆς.— Στοιχεῖα συντελοῦντα πρὸς ἐπίτευξιν τούτου.— Αἷτια παρακωλύοντα ταύτην.

α'.

Ὡς ἅπαντα ὁμοῦ τὰ ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις ἡμῶν διδασκόμενα μαθήματα σκοποῦσι γενικῶς τὴν τοῦ παιδὸς διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ἀφ' ἐνός καὶ τὴν ἐκ παραλλήλου ἠθικὴν τῆς καρδίας αὐτοῦ διάπλασιν ἀφ' ἑτέρου, ἕκαστον ὁμῶς ἰδιαιτέρως τούτων ἰδίων τινὰ ἐξυπηρετεῖ σκοπὸν, οὕτω καὶ τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς ἂν μὴ τοιοῦτόν τινα ἀρεῶρα, θ' ἀπεκλείετο παντελῶς. Τοῦτο τοῦλάχιστον ὑπαγορεύει ὁ ὀρθὸς λόγος.

ὑπὸ τὴν ἐποψὴν λοιπὸν ταύτην, καθ' ἡμᾶς ἀκολουθοῦντας τὰς τῶν ἀρχαίων περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς μουσικῆς γνώμας, ἃς καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἐσεβάσθησαν, τριπλοῦν τινὰ ἐπιτελεῖ σκοπὸν διδασκόμενη αὕτη ὡς ἐμπρέπει ἐν ταῖς σχολαῖς.

Καί α') μὲν ἄριστος δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡθο-
πλαστικός παράγων, συμβάλλων τοῖς παιδαγωγικοῖς
παραγγέλμασι πρὸς μὀρφωσιν χαρακτῆρος εὐγενοῦς,
β') δ' ἐπίσης τοιοῦτος πρὸς ἐξύψωσιν καὶ ἐμπέδωσιν
τοῦ ἔθνικοῦ ἡμῶν φρονήματος, καὶ γ') ἐπιτυχὲς μέ-
σον εἰς τὴν διὰ τῆς διεγέρσεως τοῦ συναισθήματος
τῆς ἡδονῆς καὶ τέρψεως εὐγενῆ καὶ παιδρύνουσιν τὴν
ψυχὴν ἀπολαύσιν, δι' ἧς μετρίζεται ἡ τε πνευματικὴ
καὶ σωματικὴ κόπωση.

β'.

Γεννᾶται νῦν ἡ ἐρώτησις.

Τὸ μέλος ἢ ἡ ποίησις τῶν ᾠμάτων συντελεῖ
τὰ μᾶλα εἰς τὰ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τοῦ ἀνωτέρω τρι-
πλοῦ σκοποῦ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα;

Εἰς τὴν ἀπαντῶμεν ὅτι :

Ἀμφότερα τὸ τε μέλος καὶ ἡ ποίησις μονομε-
ρῶς τυγχάνουσι συντελεσθῆναι ἀνεπαρκεῖς πρὸς πλή-
ρωσιν ἐντελῆ τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, ὑπολεί-
πόμενοι δ' εἰς τοῦ ἑτέρου κατὰ τοδοῦτον, καθ' ὁδὸν
συμπληροῦσιν ἀλλήλους, γιγνόμενοι δὲ μόνον διὰ
καταλλήλου συνδυασμοῦ τοιοῦτοι πρόδρομοι καὶ
ἀποτελεσματικοί.

Ἐκ δὲ τῆς ἀπκνήσεως ταύτης ἐξάγομεν τὸν
ἐξῆς γενικὸν κανόνα, ὡς πόρισμα, ᾧ τινι χρώμενοι θά-
ψωμεν βέβαιοι ὅτι βελτίζομεν τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν
πρὸς τὰ ἐκ τῆς ἐν τοῖς σχολείοις διδασκομένης μου-
σικῆς, συμφῶνως τῷ ἄνω σκοπῷ, ἀναμενόμενα εὐάρε-
στα ἀποτελέσματα, ὅτι :

Στοιχεῖα τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ σκοποῦ τοῦ διὰ
τῆς διδασκαλίας τῆς μουσικῆς τῇ σπουδαζούσῃ
νεολαίᾳ ἐπιδιωκομένου ἀπαντῶμεν ἐν ἐκείνοις τῶν
ᾠμάτων, ὧν ἡ μελωδία καὶ ἡ ποίησις ὑπὸ τε τὴν
τεχνικὴν, ὡς πρὸς τὴν μελοποιήσιν, καὶ παιδαγωγι-
κὴν ἐποψὴν, ὁμοειδῶς καὶ ἁρμονικῶς συνδεδεμένοι,
ἀνταποκρίνονται πρὸς ἀλλήλας ἐπιτυχῶς, τελείως
διεγείρονται διὰ τοῦ τοιοῦτου ὁμοιομορφίου συνδυα-
σμοῦ τὰ διὰ τῆς μονομερούς αὐτῶν ἐπιδράσεως ἐν
τῇ ψυχῇ ἀναγεννώμενα αἰσθήματα.

γ'.

Ἐπομένως, ὁπόταν πρὸς τὴν ποίησιν, δι' ἧς ἐκ-
φράζομεν θρησκευτικὸν τι ἡμῶν συναισθήμα ἢ πα-
τριωτικὸν τινα πόθον, χαρὰς ἢ λύπης συναισθήματα
κτλ. δὲν ἀνταποκρίνηται τὸ μέλος, πᾶγμα, ὅπερ οἱ
γινώσται τῆς μουσικῆς οἱ ἐγκύψαντες εἰς τὴν βελτίαν
αὐτῆς μελέτην δύνανται εὐκόλως ν' ἀντιληφθῶσιν,
ἀναμφιβόλως τότε κατακριτέα τυγχάνει τοιαύτη ἀνο-
μοία σύνθεσις, παρ' ἧς οὐδαμῶς δυνάμεθα ν' ἀναμέ-
νωμεν ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, ὡς γιγνομένης παρὰ
τὸν ἄνωτ' κανόνα, παρκαλυπούσης δὲ ὑπὸ γενικὴν
ἐποψὴν τὴν ἐπίτευξιν τοῦ προεκτεθέντος σκοποῦ.

Μερίκωτερον δ' ἐξεταζόμενον τὸ τοιοῦτον παρή-
χει λαμπρὰν διασάφησιν.

Ὅταν συνδυάζωμεν εὐρωπαϊκὴν τινὰ μελωδίαν
ληφθεῖσαν ἐκ τινος μελοδράματος ἢ ᾠματός τινος
πρὸς τυχαίαν ἑλληνικὴν ποίησιν, διότι ἔτυχε νὰ συμ-
πίπτῃ τὸ μέτρον ταύτης πρὸς τὸν ρυθμὸν ἐκείνης,
χωρὶς ποσῶς νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἄλλοι στί-
χοι ἐνέπνεον τὸν συνθέτην καὶ ὠδήγουν τὴν φαντα-
σίαν του κατὰ τὴν μελοποίησιν διὰ τῆς διεγέρσεως
ἀναλόγων ἐκείνοις ἐν τῇ ψυχῇ του συναισθημάτων,
καὶ οὐχὶ οἱ ἡμέτεροι π. χ. μελωδίαν τινὰ τοῦ Mozart
τοῦ ᾠματος *Dors cher enfant* (Κοιμοῦ ἀγαπητὸν
παιδίον) πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν τῆς προσευχῆς
«*Δός μου χεῖλην καὶ σὲ ψάλλω*» κλπ. ἤτοι μέλος να-
νουρίσματος πρὸς αἶνον Θεοῦ (!) δύναται τις νὰ μὴ
ἀνομολογήσῃ ὅτι ὁ τοιοῦτος συνδυασμὸς τυγχάνει
τόσον ἀνόμιος ὅσον καὶ ἀντιπαιδαγωγικός;

Ἐπιτραπήτω λοιπὸν νὰ διαφωνῶμεν πρὸς τοὺς
ἐπευφημοῦντας καὶ ἐπικροτοῦντας ἐπὶ τῇ διδασκα-
λίᾳ τοιοῦτων ᾠμάτων, ἐλεγχομένων, διὰ τοὺς ἀνω-
τέρω λόγους, ἀνεπαρκῶς ὅλως πρὸς πλήρωσιν τοῦ
δι' αὐτῆς ἐπιδιωκομένου σκοποῦ. Ὡστε ἐξάγομεν ἐκ
τούτων τὸν ἐξῆς ἕτερον κανόνα δι' οὗ δεόν νὰ λάβω-
μεν ὑπὸ σπουδαίαν ἐποψὴν ὅτι :

Ξεναὶ μελωδίαὶ ἐν συνδυασμῷ μετὰ ἑλληνικῆς
ποιήσεως, θεωρούμεναι ὡς στοιχεῖα ἀνόμοια πρὸς
ἐνθεδὴν ἀποτελοῦσιν ἀντιπαιδαγωγικὸν παράπτω-
μα, παρακωλύον τὴν ἐπίτευξιν τοῦ διὰ τῆς διδασκα-
λίας τοῦ μαθήματος τῆς μουσικῆς ἐπιδιωκομένου
ἐν τοῖς σχολείοις σκοποῦ.

δ'.

Ἐκλογὴ τῶν διδασκτέων ᾠμάτων.

Βοηθούμενοι ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων, εὐχε-
ρῶς ὀδηγούμεθα ἵνα κρίνωμεν ποιὰ εἰσι τὰ μᾶλλον
κατάλληλα τῶν ᾠμάτων, παρ' ὧν, οὐδαμῶς ἀντι-
στρατευομένων πρὸς τοὺς προεκτεθέντας κανόνας,
δυνάμεθα νὰ προσδοκῶμεν εὐάρεστα ἀποτελέσματα
ἐν τῇ σχολῇ.

Καί α') ὡς πρὸς τὰ ἐπιτυχῶς διεγείροντα τὸ
θρησκευτικὸν αἶσθημα ἐν ταῖς ἀπαλαῖς τῶν παίδων
καρδίαις, φρονοῦμεν ὅτι τοιαῦτά εἰσι τὰ ἐκκλησια-
στικά ἡμῶν ᾠματα, ἅτινα διὰ τῆς διδακτικότητος
αὐτῶν ὕλης μεγίστως συντρέχουσιν εἰς τὴν τοῦ ἡθους
διάπλασιν, μὲ τὴν ἐξῆς παρατήρησιν ὅτι, ἐπειδὴ
ταῦτα ὡς ἔχουσι μελοποιηθῇ ὁμολογουμένως προκα-
λοῦσι, τεχνικῶς ἁδόμενα, βελτίαν τὴν συναισθησιν
τῶν ἐκφραζομένων ἐννοιῶν, ἀρίστως διερμηνευομένων
διὰ τῆς ἀρχαίας βυζαντινῆς μελωδίας, τελειοτάτης
εἰς τὸ εἶδος τῆς, περιττὸν νομίζομεν εἶναι νὰ μειώ-
μεν τὴν ἀξίαν αὐτῶν, καθιστάντες ταῦτα δῆθεν τε-
λειότερα διὰ τῆς τετραφωνίας, δι' ἧς ἀπολλύει ταῦτα

τὸ σοβρὸν αὐτῶν ὕψος, παραμορφούμενον ἐπαισθη-
τῶς διὰ ταύτης, τοῦθ' ὅπερ ἀμέσως ἀντιλαμβάνον-
ται οἱ γινώσκοντες τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, δι' ὃ
καὶ δικαίως βχυρθύμως ἐξανίστανται κατὰ τοῦ τοιοῦ-
του ἀτόπου, ὡς τὸ αὐτὸ θὰ ἐπραττον καὶ οἱ θιασῶ-
ται τῆς ἀρμονίας, ἐπὶ τῷ ἀκούσματι εὐρωπαϊκῆς με-
λωδίας ἀδομένης δι' ὕψους ἐκκλησιαστικοῦ, ὡσαύτως
παραμορφωθέντος καὶ μειοῦντος τὰς διὰ τῆς πρώτης
ἐντυπώσεις.

Δὲν ἐννοοῦμεν ἐνταῦθα νὰ μεμρῶμεν οὐδὲ νὰ ἐκ-
φέρωμεν γνώμην κατὰ τοῦ τελείως ὠσχύτως θεσπε-
σίου ὕψους τῆς ἀρμονίας, ἥς αἱ γλυκύταται συγχορ-
δαὶ διὰ τῶν πολυπλόκων καὶ ποικίλων αὐτῶν συν-
δυασμῶν πλήττουσι τὰ μύχια τῆς καρδίας καὶ ἐξυ-
ψοῦσιν εἰς αἰθερίους σφαίρας τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν
τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ περιοριζόμεθα εἰς τὸ νὰ κατα-
στήσωμεν δι' ἀντιπαράθεσιν καταφανές τὸ ὅτι, ἐκ-
κλησιαστικὴ καὶ εὐρωπαϊκὴ μελωδία δέον νὰ διακρί-
νονται ἀπ' ἀλλήλων, τυγχάνουσαι ἐκάστη αὐτῶν
αὐτῇ καθ' ἑαυτὴν τελείᾳ, πᾶσα δὲ συνάφεια αὐτῶν
μειοῖ ἀναγκάως τὴν ἀξίαν ἀμφοτέρων. Ὡστε δέον
νὰ κατανοηθῇ σαφῶς ἐν αὐταῖς τὸ ἕτερον ἐκάτερον.

Οὕτω π. χ. Τίς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ ὅτι,
τὸ κατὰ τὸν ὀρθρον ἀδόμενον ἀνοιξαντός σου τὴν
χεῖρα τὰ σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότητος διὰ
τῆς βυζαντινῆς ἐκείνης μελωδίας καὶ τοῦ ἐκκλησια-
στικοῦ ὕψους, δι' οὗ ἐμπίπλῃται ἡ ψυχὴ θρησκευτι-
κᾶν ἐμφορήσεων καὶ εὐλαβείας πρὸς τὸν Θεόν, δὲν
προσλαμβάνει διὰ τῆς τετραφωνίας νεωτεριστικὸν
χαρακτῆρα ξένον ὅλως πρὸς τὴν πατρῴαν ἡμῶν ἐκ-
κλησιαστικὴν μουσικὴν; Ἐν παράδειγμα μόνον διερ-
μηνεύει τὴν γνώμην ἡμῶν, ἣν ἔχομεν δι' ἀπαντὰ τὰ
τῶν ὕμνων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ᾄσματα ὅτι, δέον
ταῦτα νὰ μένωσιν ἀπαραμειώτα καὶ νὰ διδάσκων-
ται ὡς ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ταῦτα ᾄδονται καὶ ὡς
ἐθέσπιον οἱ Πατέρες ἡμῶν οἱ ἀκραίφνων καὶ πλή-
ρων πίστεως καὶ εὐλαβείας πρὸς τὸ θεῖον ἐμφορού-
μενοι αἰσθημάτων ὅτε ταῦτα δυνάμετον.

β') Ὡς συντελοῦντα εἰς τὴν ἐθνικὴν τῶν παίδων
ἀγωγὴν νομίζομεν λίαν κατὰλληλα τὰ δημῶδη ἐκεῖνα
ᾄσματα, ἅτινα διασώζουσι τὸν ἐθνικὸν ἡμῶν χαρα-
κτῆρα καὶ ἅτινα ἀνευρίσκομεν μόνον ἐν ταῖς παρὰ
τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου, τῇ σειρᾷ τῶν Καμβου-
νίων ὁρέων καὶ πέραν αὐτῶν μέχρι τοῦ Μετσόβου καὶ
τῶν Ἰωαννίνων, κώμας καὶ κωμοπόλεις, ὡς καὶ τῇ
χώρᾳ τῶν Ἀγιάφων, ἐνθα δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἰσχω-
ρήσωσι ξένα ἤθη καὶ ἔθιμα, ἐνῶ ἐν τῇ λοιπῇ Μακε-
δονίᾳ καὶ Θράκῃ δυστυχῶς τὰ μὲν τούτων ἐξηφάνι-
σεν ὁ χρόνος, τὰ δὲ ὁ λεγόμενος ψευδοπολιτισμός,
οὗ ἕνεκα ἡ σπουδάζουσα νεολαία τὰ τοῦ λαοῦ ἀπλοῖ-
κά μὲν ἀλλὰ πλήρη χάριτος καὶ βαθειῶν ἐννοιῶν
ᾄσματα, οὐ μόνον θεωρεῖ ἑωλα, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀκού-
σῃ ταῦτα, αἰσθάνεται αἰδομένη, δυσήκοον τείνει οὖς, εἴνα

μὴ προσκρούσῃ εἰς τὴν νεωτέραν ἐθνοτυπίαν, ἀπο-
κλείουσιν πᾶν τὸ ἡμέτερον! . . . Καὶ ἐν τούτοις ἐκ-
φράζομεν τὴν λύπην μας διότι θὰ εὐρεθῶμεν ἐν δια-
φωνίᾳ πρὸς τοὺς συνδυάζοντας ταῦτα διὰ τῆς τετρα-
φωνίας, περιπίπτοντας δὲ εἰς τὸ ἀνωτέρω ὁμοιον
παράπτωμα τῆς παραμορφώσεως, ὡς τῆς ἐκκλησια-
στικῆς, οὕτω καὶ τῆς δημῶδους ἡμῶν μελωδίας. Καὶ
εἴνα καταφανές καταστήσωμεν τὸ ἀτόπημα, παρθέ-
τομεν ἐν παράδειγμα ἐπέχον θέσιν γενικοῦ κανόνος.

Μήτηρ πρὸς τέκνον ἀποδημοῦν ψάλλει τὰ ἐξῆς:

Ξενητεμένο μου πουλί καὶ παραπονεμένο·

ἡ ξενητερὰ σὲ χαίρεται κ' ἐγὼ 'χῶ τὸν καμὸ σου.

Τί νὰ σὲ στείλω ξέρε μου, τί νὰ σὲ προβοδίσω;

Νὰ στείλω μῆλο; Σέπεται. Κυδῶνι; Μαραγκιάζει.

Νὰ στείλω καὶ τὸ δάκρυ μου σ' εἶνα γτερὸ μαρτύρι;

Τὸ δάκρυ μ' εἶναι κατ' ἐρὸ καὶ καίει τὸ μαρτύρι . . .

Τὸ ἀνωτέρω δημῶδες ᾄσμα τὸ τόσο ἀπλοῦν
ἀλλὰ καὶ τόσο ἐκφραστικὸν τοῦ πάθους φιλοστόργου
μητρὸς ποθοῦσης ν' ἀποστείλῃ τῷ ἐν τῇ ξένῃ γῇ εὐ-
ρισκομένῳ πεφιλημένῳ αὐτῆς τέκνῳ δῶρον ἐκ τῶν
προϊόντων τῆς πατρίδος γῆς, τίς δύναται ν' ἀρνηθῇ
ὅτι, ἐνῶ διὰ τῆς χαριέσεως καὶ φυσικῆς ἐκείνης δη-
μῶδους μελωδίας πληρέστατα μεταδίδει τὸ ἐθνικὸν
ἡμῶν αἶσθημα διδασκόμενον εἰς ἐλληνόπαιδας, ὑπο-
λείπεται τούτου κατὰ πολὺ ἀδόμενον ἐν τετραφωνίᾳ,
ἣν οὕτε κἂν ἐπαντάσῃ ὁ λαός; Νομίζομεν ὅτι εἴμεθα
σαφείς.

γ') Μὴ ἀφιστάμενα τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ
δύνανται νὰ θεωρηθῶσι καὶ τὰ ποικίλης ὕλης πολύ-
φωνα ᾄσματα, ἥτοι θρησκευτικὰ προσευχαί, ὕμνου-
κλπ., ἐν οἷς τὴν οἰκίαν αὐτῆς θέσιν κατέχει καὶ ἡ
ἀρμονία, ἐν διφώνοις, τριφώνοις ἢ τετραφώνοις τοιού-
τοις καὶ ἐν οἷς ὠσχύτως δέον νὰ μὴ παρατηρήται
παράβασις τοῦ γενικοῦ κανόνος περὶ τοῦ ἀναλόγου
τῆς μελωδίας πρὸς τὴν ποίησιν, διερμηνευούσης τῆς
πρώτης ἐπιτυχῶς τὴν δευτέραν.

Περὶ ἑργον δὲ παρατήρησιν δὲν δυνάμεθα νὰ πα-
ραλείψωμεν σχετικὴν ἐνταῦθα ὅτι δηλαδὴ τὰ πλεῖ-
στα τῶν διδασκομένων πολυφώνων ᾄσμάτων, ποιή-
σεως καθαρᾶς ἐλληνικῆς, εἰσὶ τονισμένα παρὰ μελο-
ποιῶν εὐρωπαϊκῶν.

Οὐχ ἥττον ἐπειδὴ οὐδεὶς βεβαίως ἀγνοεῖ ὅτι ὁ
τε Ἕλληνας ἢ Ἰταλὸς, γάλλος ἢ γερμανός, σέρβος ἢ ρῶ-
σος κλπ. ἕκαστος ἀναλόγως τῶν ἐθνικῶν του παρα-
δόσεων, τῶν ἠθῶν, ὑπ' ἃ διέχει, καὶ τοῦ κλίματος, ὑπ'
ὃ ζῇ, ἐμόρφωσε καὶ διάφορον χαρακτηριστικὸν ὕψος
διακρινόμενον καὶ ἐν τῇ μουσικῇ αὐτοῦ, διὰ τοῦτο
φρονοῦμεν ὅτι τὸ φυσικώτερον θὰ ᾔην, προτιμῶντες
νῦν τὰ ὑπὸ ἑλλήνων μελοποιηθέντα ᾄσματα καὶ ἐν-
θαρρύνοντες τὸ ἔργον αὐτῶν, ἀνεκτικώτεροι δὲ ὄντες
πρὸς τυχόν παρατηρούμενας ἐλλείψεις, μὴ ἀπούσας
καὶ ἀπὸ τοῦ τελειοτέρου ἔργου αὐστηρῶς κρινομένου,
νὰ μὴ κατακρίνωμεν εὐκόλως τὰς τῶν ὁμογενῶν

μελοποιῶν δυνάδεις, θεωροῦντες ταύτας πάντοτε ὡς ὑποδεστέρας τῶν ξένων, ἵνα δυνηθῶμεν διὰ τῆς εὐγενοῦς ἀμύλλης ἐν μέλλοντι νὰ φθάσωμεν βαθμιαίως εἰς τὸ ἐπίζηλον ὄνημα τοῦ νὰ διατηρῶμεν καὶ ἐν τοῖς πολυφώνοις ἁμασί τοῖς ἐν τοῖς σχολείοις ἡμῶν διδασκομένοις, ἐν οἷς ἡ ἐλληνοπρεπὴς ἐπιδιδόκεται μόρφωσις, οὐχὶ τὸ εὐρωπαϊκόν, ἀλλὰ τὸ καθαρῶς ἐλληνικὸν ὕψος, προῖον ἐλληνικῆς φαντασίας, ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀνάγκης τοῦ νὰ ξενίζωμεν κατὰ τρόπον μάλιστα, ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται, ἐπιβλαβῆ, κατὰ τοδοῦτον μάλιστα, καθ' ὅσον δεόν νὰ μὴ θέσωμεν ἐν ἀμφιβολίᾳ ὅτι ὁ εὐρωπαῖος δυνάτης, ὅσον καὶ ἂν ᾖ ἑξοχος, τονίζων ἐλληνικὸν ἔργον, ἀδύνατον νὰ προσδῶδῃ τὸ ὕψος, ὅπερ θ' ἀπέδιδεν εἰς τὸ αὐτὸ ἔργον ἐλλαν μελοποιός.

Γ'.

Γενικὸν συμπέρασμα.

Συγκεφαλαιοῦντες ἅπαντα τ' ἀνωτέρω συντόμως ἐκτεθέντα, περὶ τε τοῦ σκοποῦ τοῦ ἐν τοῖς σχολείοις διδασκομένου μαθήματος τῆς μουσικῆς, περὶ τῶν συντελούντων εἰς ἐπίτευξιν τούτου στοιχείων ἢ παρακωλύοντων τὴν πλήρωσιν τούτου, ὡς καὶ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν διδασκτέων ἡμετέρων, στενότατα συνδεομένης μετ' ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα, ἀφ' ὧν καταλογίζεται ἡ τοῦ σκοποῦ ἐπίτευξις, καταλήγομεν εἰς τὸ ἑξῆς:

Ἡ μουσικὴ διδασκομένη ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις ἡμῶν ὡς μάθημα τακτικόν, δεόν νὰ μὴ θεωρῇται μόνον ὡς στοιχεῖον ἀπλῆς τέρψεως αἰσθητικῆς, ἀλλ' ἐξ ἴσου μετὰ τῶν λοιπῶν μαθημάτων, μέδον ἐπιδιδόν τὴν τῶν παίδων ἠθικὴν διάπλασιν καὶ ἔθνικὴν ἀγωγὴν διὰ καταλλήλων ἁμασμάτων θρησκευτικῆς τε καὶ δημώδους μελωδίας, ὡς καὶ διὰ παιδαγωγικῶν ἐτέρων πολυφώνων ἁμασμάτων μετ' ἀναλόγου ποιήσεως, τὰ μάλιστα δυντελούσης πρὸς τὴν εὐρεῖαν αὐτῆς προαγωγὴν, τῆς καταλλήλου διδασκαλίας, ἥτις θὰ ᾖ ἡ βάσις, ἐφ' ἧς θὰ οἰκοδομηθῇ τὸ λαμπρὸν οἰκοδόμημα καὶ ἐξ ἧς θὰ προσδοκῶμεν τοὺς γλυκεῖς καὶ εὐχύμους καρπούς.

Διατελῶ κατὰσπαζόμενος τὴν ἀγίαν Αὐτῆς δεξιάν μετὰ τοῦ ἀπείρου σεβασμοῦ μου

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 19 ἰουλίου 1902.

τέκνον εὐπειθές καὶ ἀρωσιωμένον

Ξ. Γ. ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ

ΟΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

Τὸ ἰδεῶδες — ἡ ἰδέα — ἡ βιολογικὴ ἐξέλιξις τῆς ἀνθρωπότητος. — Οἱ ψυχολογικοὶ νόμοι τῆς ἀναπτύξεως. — Ὁ νόμος τῶν ψυχικῶν ἀντιθέσεων. — Ὁ νόμος τῶν ψυχικῶν ἐλατηρίων καὶ τάσεων. — Ὁ νόμος τῆς ψυχοφυσικῆς γενέσεως καὶ ἐπαυξήσεως. — Τὸ ἀπόλυτον κῦρος τῶν ψυχολογικῶν νόμων ἐν τῇ ἀναπτύξει τῆς ὁλομελείας τῶν λαῶν.

Ὁ Θεὸς εἶναι τὸ ἀπειροτέλειον ἰδεῶδες τοῦ ὅρατοῦ καὶ ἀοράτου κόσμου. Τὸ ἰδεῶδες εἶναι ὁ μέγας μαγνήτης, ὅστις συνέλκει καὶ συντηρεῖ κοινωνικῶς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ προάγει αὐτὴν ὁλονέν πνευματικῶς. «Ἔσεσθε οὖν τέλειοι, εἶπε τὸ ἀψευδὲς στόμα τοῦ Κυρίου, ὥσπερ ὁ πατήρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν» (Ματθ. 5' 44). Καὶ χωρεῖ λοιπὸν προοδευτικῶς ἡ ἀνθρωπότης πρὸς τὸ ἀπειροτέλειον ἰδεῶδες καὶ διανύει ὡς ἀκάματος σταδιοδρόμος τὸ ἀτελεύτητον στάδιον τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς προόδου.

Ἀλλὰ τὸ ἰδεῶδες δὲν πραγματοποιεῖται, διότι τότε θὰ ἔπαυε νὰ εἶναι τοιοῦτον. Ἡ ἰδέα, τῆς ὁποίας τὸ ἀπειροτέλειον εἶναι τὸ ἰδεῶδες, αὕτη μόνον δύναται νὰ περιβληθῇ σάρκα καὶ ὀττᾶ. Ἡ τελειότης καὶ ἡ ἀποθέωσις τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι τὸ ἰδεῶδες, ἡ δὲ τελειοποίησις αὐτῆς εἶναι ἡ προοδευτικὴ ἐξέλιξις, ἡ ἐν χρόνῳ ἐνσαρκουμένη ἰδέα. Ἡ πραγματοποίησις τῆς ἰδέας οὐδέποτε δύναται νὰ εἶναι ἀκαριαία· τούναντίον εἶναι πολλάκις ζήτημα αἰώνων καὶ ἀπωτάτου μέλλοντος, διότι εἶναι προοδευτικὴ ἀνέλιξις ἀλληλοδιαδόχων γεγονότων καὶ ὑπόκειται εἰς τοὺς φυσικοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς νόμους.

Ἀληθῶς, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἤρξατο ἡ ἀνθρωπότης προοδευτικῶς ἐξελισσομένη καὶ ἡ προοδευτικὴ αὕτη ἐξέλιξις εἶναι τὸ μέγιστον καὶ θαυμασιώτατον γεγονός τοῦ μακράωνος αὐτῆς βίου, ἡ δὲ κλίμαξ τῆς προοδευτικῆς ἐξελίξεως εἶναι ἡ κλίμαξ τῆς βιολογικῆς αὐτῆς ἀναπτύξεως καὶ προόδου. Ὡς δὲ τὰ φυσικὰ καὶ φυσιολογικὰ φαινόμενα συμβαίνουσιν ἐντὸς τῶν ἀμεταπτῶτων ὁρίων τῶν φυσικῶν νόμων, οὕτω καὶ ἡ βιολογικὴ πνευματικὴ ἀνάπτυξις τοῦ ἀνθρώπου γένους δὲν εἶναι γεγονός μοιραῖον καὶ ἄσκοπον, ἀλλὰ διατελεῖ ὑπὸ τὸ κράτος, τὸ κῦρος καὶ τὴν σκόπιμον καὶ ἀναγκαίαν ἐπιδρασιν ὀρισμένων ψυχολογικῶν νόμων, οἵτινες ἀποτελοῦσι συνάμα τὴν αἰτιώδη οὐσίαν καὶ οἰοῦναι τὸ πρωτόπλασμα τῆς ἀναπτύξεως καθόλου.

Οἱ ψυχολογικοὶ νόμοι τῆς ἀναπτύξεως εἶναι οἱ ἑξῆς τρεῖς: α') ὁ νόμος τῶν ψυχικῶν ἀντιθέσεων· β') ὁ νόμος τῶν ἑτεροειδῶν ἐλατηρίων καὶ τάσεων· καὶ γ') ὁ νόμος τῆς ψυχοφυσικῆς γενέσεως καὶ ἐπαυξήσεως. Οἱ τρεῖς οὗτοι ψυχολογικοὶ νόμοι ἔχουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς τὸ αὐτοφυὲς καὶ αὐθυπόστατον τῆς ψυχικῆς ζωῆς καθόλου καὶ εἰς τὰς ιδιότητας τῆς ὑποκειμενικῆς ψυχικῆς ἐμπειρίας. Ἐὰν ἡ ψυχικὴ ζωὴ δὲν ἦτο αὐτοφυὲς καὶ αὐθυπόστατος, δηλ. ἡ ψυχὴ δὲν ἦτο προσωπικότης, τότε δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ σκεπτώμεθα περὶ βαθμιαίας αὐτῆς ἀναπτύξεως.

Τὸ αὐτοφυὲς καὶ αὐθυπόστατον τῆς ψυχικῆς ζωῆς εἶναι πρὸ πάντων ἡ ἀφρηρία καὶ ἡ αἰτιώδης ἀρχὴ τοῦ νόμου τῶν ψυχικῶν ἀντιθέσεων. Διότι ἡ ψυχὴ ὡς αὐτοφυὲς καὶ αὐθυπόστατον ὅν διατελεῖ ἐν διηγεῖ ἀντικειμενικῇ καὶ ὑποκειμενικῇ ἐπενεργείᾳ. Γνωρίζομεν δηλ. ἐκ τῆς ἐμπειρικῆς ψυχολογίας ὅτι τὸ περιεχόμενον τοῦ ψυχικοῦ βίου δὲν ἀπαρτίζεται ἐξ ἐπαισθήσεων καὶ παραστάσεων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ αἰσθημάτων, συναισθημάτων, ἀψιθυμιῶν καὶ ἄλλων ψυχικῶν συμβαμάτων. Αἱ ἀντιλήψεις καὶ παραστάσεις σχετίζονται ἀμέσως μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, ὅστις εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς δράσεως ψυχῆς, ἐνῶ τὰ αἰσθήματα καὶ συναισθήματα ἀμέσως μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ μετ' αὐτῆς τῆς ψυχῆς, ἥτις εἶναι τὸ ὑποκείμενον. Διὰ τοῦτο αἱ ἐπαισθήσεις καὶ παραστάσεις ὀνομάζονται ἀντικειμενικαὶ ἐντυπώσεις, ἀντικειμενικὴ ἐμπειρία τῆς ψυχῆς, ἐνῶ τὰ αἰσθήματα καὶ συναισθήματα ὑποκειμενικὴ ἐμπειρία. Γνωρίζομεν περαιτέρω ὅτι πᾶσα παράστασις συνοδεύεται ὑπὸ τινος αἰσθήματος, τὸ ὁποῖον χρωματίζει ἡ ψυχικὴ προσωπικότης δηλ. τὸ αὐτοφυὲς τῆς ψυχῆς. Ἐνεκα τούτου τὸ αἶσθημα ποικίλλει κατὰ τὰς διαφόρους προσωπικότητας. Κατὰ τὸν μέγαν ψυχολόγον τῆς ἐποχῆς ἡμῶν καὶ διάσημον καθηγητὴν τοῦ πανεπιστημίου τῆς Λειψίας Wund τὸ αἶσθημα ὡς πρὸς τὴν ποιοτικὴν ἀπόχρωσιν αὐτοῦ εἶναι τριῶν κυρίων τάσεων καὶ ἀντιθέσεων, ὡς δείκνυται ἐν τῷ παρόντι σχήματι.

Αἱ τρεῖς αὗται κύριαι καὶ τυπικαὶ μορφαὶ τῶν ψυχικῶν ἀντιθέσεων αἱ ἐκ τῆς πορείας τῆς γενέσεως τῶν αἰσθημάτων προκύπτουσαι εἶναι συνάμα καὶ αἱ κύριαι καὶ τυπικαὶ μορφαὶ τῶν συμβαμάτων

καὶ πράξεων τῆς βουλήσεως, διότι τὰ αἰσθήματα εἶναι οὐσιώδη συστατικὰ τῶν βουλευτικῶν ἐνεργειῶν καὶ πράξεων.

Ὡστε ὁ νόμος τῶν ψυχικῶν ἀντιθέσεων, πηγάζων ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς ψυχικῆς προσωπικότητος, ἐκ τῆς ἀντικειμενικῆς καὶ ὑποκειμενικῆς ἐνεργείας τῆς ψυχῆς ἐν τῇ γενέσει τῶν παραστάσεων, ρυθμίζει οὐ μόνον ταύτας, ἀλλὰ καὶ τὰ αἰσθήματα καὶ συναισθήματα, τὴν βούλησιν καὶ ὁλόκληρον τὸ ἐγὼ, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔχει καὶ καθολικὸν ψυχολογικὸν κύρος. Ἐνεκα τῆς ιδιότητος ταύτης τοῦ νόμου τῶν ψυχικῶν ἀντιθέσεων κατορθώνει τὸ ψυχικὸν ὅμα, ἡ αὐτοσυνείδησις δηλ. νὰ βλέπῃ διαυγέστερον καὶ εὐκρινέστερον ὅ,τι ἐμφανίζεται καὶ συμβαίνει ἀκαριαίως ἢ διαδοχικῶς καὶ κατὰ περιόδους ἐν τῇ ψυχῇ. Αἱ ψυχικαὶ ἀντιθέσεις λοιπὸν διαφωτίζουν καὶ προάγουσι βαθμηδὸν τὴν αὐτοσυνείδησιν, ἡ δὲ ψυχικὴ αὕτη διαφώτισις εἶναι ἡ βαθμιαία ψυχικὴ ἀνάπτυξις τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ ὅμως ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀναπτύσσεται ψυχικῶς δυνάμει τοῦ νόμου τῶν ψυχικῶν ἀντιθέσεων μόνον, ἀλλὰ καὶ δυνάμει τοῦ νόμου τῶν ἑτεροειδῶν ψυχικῶν ἐλατηρίων καὶ τάσεων.

Πᾶσα ἐνδόμυχος ἐνέργεια καὶ πρᾶξις τῆς βουλήσεως εἶναι σκόπιμος, διότι ὁρμᾶται ἐξ αἰσθηματικῶν ἐλατηρίων καὶ τείνει εἰς τι. Τὰ ἐλατήρια δὲν εἶναι μὲν πάντοτε εὐκρινῆ καὶ ὁρατὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν αὐτοσυνείδησιν, διότι κεῖνται εἰς τὸ μυστηριώδες βάθος τοῦ δαιδαλίου συνδυασμοῦ τῶν παραστάσεων, ἐννοιῶν καὶ ἰδεῶν, ἀλλὰ χρησιμεύουσι πάντοτε ὡς ἀπαραίτητα στοιχεῖα καὶ συστατικὰ πάσης εἴτε ἐκουσίας, εἴτε ἀκουσίας ἐνεργείας καὶ πράξεως τῆς βουλήσεως. Τὸ ψυχικὸν ἐλατήριον γεννᾶται ἐν ᾧ χρόνῳ αἱ παραστάσεις, αἱ ἐννοιαὶ καὶ αἱ ἰδέαι σχετίζονται καὶ συνδυάζονται μετὰ τῶν παλαιῶν, ἐμφανίζεται δὲ ἐν τῇ ψυχῇ μετὰ τὸν συνδυασμὸν καὶ τὴν ἀφομοίωσιν ὡς ἐπαίσθησις, παράστασις, αἶσθημα, ἐννοια καὶ ἰδέα. Καὶ ὡς ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ ἐκείνων προκύπτουσι σειραὶ παραστάσεων καὶ ἐννοιῶν καὶ ἰδεῶν, οὕτω καὶ ἐκ τῶν σχέσεων καὶ ἐνεργειῶν τῶν ἐλατηρίων πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς τὸ σύνολον τῶν συνεργειῶν τῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν σχηματίζονται σειραὶ ἐλατηρίων καὶ τάσεων, αἵτινες ἐξασκοῦσι κυριαρχικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ὅλου ψυχικοῦ ὁργανισμοῦ, διότι τὰ μερικὰ ἐλατήρια ἐν συνόλῳ εἶναι ὁ τελικὸς σκοπὸς, τὸ ἀπώτατον σημεῖον, οὗτινος καταστοχάζονται καὶ πρὸς ὃ κατατείνουσιν ἅπασαι αἱ ψυχικαὶ ἐνέργειαι

καὶ τὰ ἐπὶ μέρους πορίσματα τῶν ψυχικῶν συμβαμάτων.

Πᾶσα ἐνδόμυχος ἐνέργεια καὶ πράξις τῆς βουλήσεως (προεξέμεν) εἶναι σκόπιμος δηλ. τελεολογικῶς διὰ τῶν ψυχικῶν ἐλατηρίων καὶ τάσεων κεχρωματισμένη, ἀλλὰ πάντα τὰ ψυχικὰ ἐλατήρια δὲν εἶναι ἡ ἄμεσος καὶ ἀρχικὴ αἰτία τῶν βουλευτικῶν πράξεων, διότι καὶ ἐκεῖνα καὶ αὗται ἔχουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς τὸ αὐτοφύεσ τῆς ψυχικῆς ζωῆς καὶ τὴν προσωπικότητα. Αἰτία καὶ ἐλατήριο δὲν εἶναι ταυτόσημα. Ἡ αἰτία περιέχει ἄμεσον καὶ ἀναγκασίαν τὴν συνέπειαν, τὸ ἐλατήριο ἔμμεσον καὶ ἐνδεχομένην. Τὰ ψυχικὰ ἐλατήρια πρῶτον διὰ τῆς προσωπικότητος κτῶνται τὴν ὑπαιτιότητα. Ἡ προσωπικότης διατκέπτεται ἐπὶ τῶν ἐτεροειδῶν ἐλατηρίων, συγκρίνει καὶ ἐκλέγει αὐτά, Ἐντεῦθεν, νόμῳ προκύπτει ἡ ἀτελεύτητος ἀνάπτυξις τῆς προσωπικῆς αὐτοσυνειδήσεως, διότι ἀτελεύτητοι εἶναι καὶ οἱ ἀναλογικοὶ καὶ ἀναφορικοὶ συνδυασμοὶ τῶν ψυχικῶν ἐλατηρίων καὶ τάσεων. Ὅσον δὲ περισσότερα εἶναι τὰ ψυχικὰ ἐλατήρια καὶ πολυπλοκώτεραι αἱ σχέσεις αὐτῶν καὶ οἱ συνδυασμοὶ μετὰ τῆς προσωπικότητος, τόσον περισσότερον ἀσκεῖται καὶ ἀναπτύσσεται ἡ αὐτοσυνειδήσις καὶ κατορθώνει νὰ διακρίνη καὶ ἐκλέγῃ τὸ ἀρμόζον ἐκάστοτε ἀντικείμενον τῆς βουλήσεως. Ἡ ἀνάπτυξις δὲ τῆς αὐτοσυνειδήσεως εἶναι ἡ ψυχολογικὴ ἀνάπτυξις τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ ἄνθρωπος, τρίτον, ἀναπτύσσεται ψυχικῶς δυνάμει τοῦ νόμου τῆς ψυχοφυσικῆς γενέσεως καὶ ἐπαυξήσεως.

Ἡ ψυχὴ κέκτηται ὁρμεμφύτως δημιουργικὴν τινα γνωστικὴν ιδιότητα, δι' ἧς ἀδιαλείπτως ἐπαυξάνει καὶ εὐρύνει τὸν κύκλον τῆς ἐμπειρίας αὐτῆς. Ἐκτὸς τῶν ἐπαισθήσεων καὶ παραστάσεων, τὰς ὁποίας διηνεκῶς ὡς ἀποθεματικὸν κεφάλαιον ἐξῶθεν ἡ ψυχὴ προσκτᾶται, πλάττει καὶ παράγει ἐνδομύχως καὶ αὐτὴ νέα, συνθέτουσα καὶ ἀναλύουσα, καὶ ὀνομάζουσα πολυειδῶς τὰς ιδιότητας τῶν παλαιῶν καὶ τὰ πορίσματα τῶν ποικιλωνύμων συνθέσεων καὶ ἀναλύσεων αὐτῶν. Ὡστε ἡ ψυχὴ ὁλονὲν ἀνοίγει νέας πηγὰς πνευματικοῦ πλούτου καὶ αὐξητικῆς δυνάμεως εἰς τὸ κράτος αὐτῆς. Ἡ ψυχικὴ ἐπαύξησις χωρεῖ τὸ μὲν κανονικῶς, βασιζομένη ἐπὶ θετικῶν ψυχικῶν νόμων, οἷος π. χ. ὁ τῆς συναφείας καὶ ἀφομοιώσεως τῶν παραστάσεων, τὸ δὲ βαθμηδὸν, καθ' ἡλικίας καὶ κατὰ στάδια, ἀντιστοιχοῦσα κατὰ πάντα τῇ φυσιολογικῇ καὶ βιολογικῇ ἀναπτύξει τοῦ ἀνθρώπου καὶ διὰ τοῦτο καλοῦμεν αὐτὴν καὶ ψυ-

χοφυσικὴν γένεσιν. Ἐν τῇ νηπιακῇ ἡλικίᾳ εἶναι ταχεῖα καὶ ἀλματική, ἀλλὰ μᾶλλον ἀντικειμενικὴ ἢ ὑποκειμενικὴ, ὡς ἐν τῇ νεανικῇ, ἀνδρικῇ καὶ γεροντικῇ ἡλικίᾳ. Ἐν τῇ νηπιακῇ καὶ νεανικῇ ἡλικίᾳ ἐπικρατεῖ μᾶλλον ἡ μνήμη καὶ ἡ φαντασία, ἐνῶ ἐν τῇ ἀνδρικῇ καὶ γεροντικῇ μᾶλλον ὁ διασκεπτικὸς νοῦς καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος. Ἀκράτητος ζωηρότης καὶ ἀπερίγραπτος εὐαισθησία χαρακτηρίζει τὴν ψυχικὴν ζωὴν τοῦ παιδός, ἀμφίρροπος διάθεσις, αἰσιοδοξία καὶ ἀπαισιοδοξία τὴν τοῦ νεανίου, εὐστάθεια χαρακτηρεῖ καὶ ἀνεξάντλητος δραστηριότης τὴν τοῦ ἀνδρός, καὶ φιλοσοφικὴ ψυχραιμία καὶ γαλήνη τὴν τοῦ γέροντος.

Τὰ τελευταῖα στάδια τῆς ψυχοφυσικῆς γενέσεως καὶ ἐπαυξήσεως, ἅτινα βιολογικῶς εἶναι ἀνάλογα καὶ ἰσάριθμα ταῖς ἡλικίαις τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι ταύτοχρόνως τὰ στάδια τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοσυνειδήσεως. Διότι ἡ αὐτοσυνειδήσις εἶναι τὸ κέντρον καὶ ὁ πυρὴν τοῦ ψυχικοῦ βίου, εἶναι τὸ ἱστορικὸν ἀλλ' ἀναλλοίωτον ἐγὼ τὸ συνέχον καὶ περιέχον ὁλόκληρον τὴν ψυχὴν τὴν διανύσαν βίου ἡλικίας. Ὡστε ἡ ψυχοφυσικὴ γένεσις καὶ ἐπαύξησις εἶναι ἀναγκαῖος ὁρος τῆς ἀναπτύξεως τῆς αὐτοσυνειδήσεως καὶ δὴ καὶ τῆς ψυχικῆς ἀναπτύξεως καὶ προόδου τοῦ ἀνθρώπου καθόλου.

Οἱ τρεῖς ἀναπτυχθέντες ἀνωτέρω ψυχολογικοὶ νόμοι τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος εἶναι συνάμα οἱ ψυχολογικοὶ νόμοι τῆς βιολογικῆς ἀναπτύξεως τῶν λαῶν καὶ κατ' ἀκολουθίαν τῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος. Πάντα δηλ. τὰ ψυχολογικὰ φαινόμενα, ὅσα παρατηροῦμεν ψυχολογοῦντες τοὺς λαοὺς ἐν τῇ ἀκμῇ καὶ παρακμῇ αὐτῶν, ἐν τῇ ἀνελιξίᾳ τῶν μεγάλων ἱστορικῶν γεγονότων, ἐν τῇ ἀναπτύξει τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν σχέσεων, ἐν τῇ ἀκατασχέτῳ ροῇ, περιοδικῇ ἐναλλαγῇ καὶ διαδοχῇ τῶν ἐκπολιτιστικῶν ρευμάτων καὶ τάσεων τῶν ἐποχῶν καὶ αἰώνων, ἐν τῇ γενέσει καὶ ἀναπτύξει τῶν διαφορῶν γλωσσῶν καὶ γλωσσικῶν ἰδιωμάτων, τῶν διαφορῶν μύθων, ἐθῶν καὶ ἐθίμων, εἶναι φαινόμενα, τὰ ὅποια δυνάμεθα νὰ ἐρμηνεύσωμεν ἀποκλειστικῶς μόνον διὰ τῶν γενικῶν νόμων τῆς πνευματικῆς ζωῆς, καθὼς μάλιστα οὗτοι ἐνεργοῦσιν ἐν ἐκάστη βαθμίδι τῆς ἀναπτύξεως τῆς προσωπικῆς αὐτοσυνειδήσεως. Ὡστε οἱ γενικοὶ ψυχολογικοὶ νόμοι ἔχουσι κύρος καὶ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κοινῆς συνειδήσεως, τῶν λαῶν. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι ἐπιτρέπεται νὰ ἀποφανθῶμεν ὅτι καὶ οἱ λαοί, ἐξῶν ἀπαρτίζεται ἡ ἀν-

θρωπάτης, εξελίσσονται καὶ ἀναπτύσσονται ψυχολογικῶς καθ' ὠρισμένα στάδια καὶ ἡλικίας ὡς τὰ πρόσωπα καὶ ὅτι οἰονδήποτε διανοητικὸν γνῶρισμα τῆς ὁλομελείας, π.χ. ἐθνικὸς χαρακτήρ, ἐξάπαντος ἀπαντᾷ ὡς προϋπόθεσις παρὰ τοῖς προσώποις ἐκείνοις, ἅτινα συναποτελοῦσι τὴν ψυχολογουμένην ὁλότητα.

Τὴν ψυχολογικὴν ταύτην παρατήρησιν πρὸ αἰώνων ἐσημείωσεν ὁ Πλάτων ἐν τῇ Πολιτείᾳ αὐτοῦ (435 Ε'—436 Α'). «Ἀρ' οὖν ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ, πολλὴ ἀνάγκη ὁμολογεῖν, ὅτι γε τὰ αὐτὰ ἐν ἐκάστω ἡμῶν ἔνεστιν εἶδη τε καὶ ἡθῆ, ἅπερ ἐν τῇ πόλει; οὐ γάρ που ἄλλοθεν ἐκεῖσε ἀφίεται. Γελοῖον γάρ ἂν εἴη, εἴ τις οἰηθείη τὸ θυμοειδὲς μὴ ἐκ τῶν ἰδιωτῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐγγεγονέναι, οἳ δὲ καὶ ἔχουσι ταύτην τὴν αἰτίαν, οἷον οἱ κατὰ τὴν Θράκην τε καὶ Σκυθικὴν καὶ σχεδὸν τε κατὰ τὸν ἄνω τόπον, ἢ τὸ φιλομαθὲς, ὃ δὲ περὶ τὸν παρ' ἡμῖν μάλιστα ἂν τις αἰτιάσαιτο τόπον, ἢ τὸ φιλοχρήματον ὃ περὶ τοὺς τε Φοίνικας εἶναι καὶ τοὺς κατὰ Αἰγυπτὸν φαίη τις ἂν οὐχ ἥκιστα» καὶ ἐπανέλαβεν ἐπ' ἐσχάτων ὁ περιώνυμος γερμανὸς ψυχολόγος W. Wund ἐν τῷ περισπουδαστῷ αὐτοῦ πονήματι «Ἡ Ψυχολογία τῶν λαῶν» (Εἰσαγ. σελ. 5). «Ἡ πνευματικὴ ζωὴ ὁλομελείας τινὸς προέρχεται ἐκ τοῦ βίου τῶν ἀνηκόντων αὐτῇ μελῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐπίσης ὅσα διανοητικὰ φαινόμενα ἀνάγομεν εἰς ἐκείνην ἐπήγασαν ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς».

Χάλκη, 2 ἰουλίου 1902

Μαζαράκης

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΟΝΗΝ ΤΗΣ ΣΚΑΛΩΤΗΣ

Ἐγκαίρως ἀναγγεΐλαντες τὴν ἀναχώρησιν εἰς Αἶνον καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἐπιστροφὴν τῶν σεβασμιωτάτων σινοδικῶν τῶν χειροτονησάντων τὸν πανιερ. μητροπολίτην Σκοπίων κ. Φιρμιλιανόν, ἐκδίδομεν νῦν τὴν παροῦσαν ἐπιστολιμαίαν ἐκθεσιν, ἣν ὑπέβαλε τῇ Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ ὁ ἱερολογ. δευτερεύων τῶν διακόνων κ. Παρθένιος Βαρδάκας. Ὁ γράψας αὐτὴν ἀφηγεῖται τὴν μέχρι τῆς ἱερᾶς πατριαρχικῆς μονῆς τῆς Θεοτόκου Σκαλωτῆς μετάβασιν καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἐπιστροφὴν τῶν τε σεβασμ. μητροπολιτῶν καὶ τῆς εὐαγοῦς σινοδίας αὐτῶν, σημειῶν εἴ τι ἂν εἶδε παρατηρήσεως ἄξιον. Καλὸν ἤθελεν εἶ-

ναι εἴπερ οἱ ἐφ' οἵαδήποτε ἀποστολῇ μεταβαίνοντες εἰς ἐπαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κληρικοί, δυνάμενοι μάλιστα νὰ λάβωσιν ἐξ αὐτοψίας πολλὰς πληροφορίας ἀπροσίτους εἰς λαϊκοὺς, ἐτήρουν σημειώματά τινα περὶ ναῶν καὶ μονῶν, κειμηλίων τῆς ἱερᾶς ἢ τῆς θύραθεν τέχνης, ὡς καὶ περὶ ἠθικῆς, θρησκευτικῆς καὶ κοινωνικῆς τῶν κατοίκων καταστάσεως, ἀποσώζοντες ἀπὸ τῶν ὁδόντων τοῦ πανδαμάτορος χρόνου εἴ τι ἂν ἄχρις ἡμῶν, θεία, μοῖρα, περιεσώθῃ.

Ἐν τῇ περὶ τῆς μονῆς τῆς Σκαλωτῆς παραγράφῳ δεόν νὰ προσθῶμεν ὅτι βραχείας τινὰς περὶ αὐτῆς ἱστορικὰς εἰδήσεις ἐξέδωκεν ὁ διδάκτωρ καὶ καθηγητὴς τῆς πατριαρχ. Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς κ. Β. Α. Μυστακίδης, ἐν Β' τόμῳ τοῦ «Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρίας τῆς Ἑλλάδος», ἐκδοὺς καὶ νεώτερόν τι σιγγίλλιον περὶ τῆς μονῆς ταύτης, ἥς τὰ σταυροπηγικά δίκαια κρατύναντες ὠχύρωσαν ἱεροῖς σιγγιλίοις ὅ,τε περὶ τὰ μέσα τῆς 15' ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσας οἰκουμενικὸς πατριάρχης Διονύσιος Β' ὁ ἀπὸ Νικομηδείας καὶ ὁ μικρῷ μετ' αὐτὸν τῶν τῆς οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων ἐγγχειρισθεὶς τὴν διεύθυνσιν Ἱερεμίας Β' ὁ ἀπὸ Λαρίσης. Εἴπερ ἐγράφητο κατὰ καιροὺς διατριβαὶ περισώζουσαι, πᾶν ὅπερ περίεργος ὀφθαλμὸς βλέπει, τὸ ἔργον τοῦ χρόνου τὸ καταστρεπτικὸν ἤθελεν ἀποβῇ ἡμῖν ἥττον ἐπαχθές. Τί δύναται τις σῶσαι, καὶ μάλιστα ἀκόπως, θέλει δείξει, ὅταν ἐκδοθῇ ποτε, ἡ αὐτοβιογραφία Ἱγνατίου ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ, ὅστις, περὶ τὰ τέλη τῆς 11' ἑκατονταετηρίδος τὴν Καππαδοκίαν περιελθὼν, καὶ ἐπιγραφὰς μετέγραψε καὶ τὰς ἀπὸ στόματος πολυτίμους περὶ κληρικῶν ἐπιφανῶν παραδόσεις συναγαγὼν ἀνάγνωσμα κατέλιπε φιλόστορσι καὶ φιλομαθέσιν ἄξιον λόγου καὶ πεπονημένον, «κτῆμα ἐς αἰὲν» πραγματικόν, οὐχὶ δ' ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα.

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἱερολογ. δευτερεύοντος ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς:

Περὶ τὴν 8ην ὥραν π. μ. τῆς πέμπτης, 13 τρέχοντος, ἀφικόμεθα εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Δεδέαγατς, δεκάλεπτον τῆς πόλεως ταύτης ἀπέχοντα. Ἐκεῖ, κατ' ἐντολὴν τῆς Α. Π. τοῦ μητροπολίτου Αἶνου κ. Γερμανοῦ, ὑπεδέχθη ἡμᾶς ὁ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος αὐτοῦ αἰδεσιμολογιώτατος κ. Πυθχόργας, κληρικὸς καλῶς μεμορφωμένος, ἱεροπρεπὴς καὶ λίαν εὐγενής, τιμῶν ὁμολογουμένως διὰ τῆς φρονίμου καὶ δραστηρίου πολιτείας αὐτοῦ τὸν τε μητροπολίτην,

ὄν ἀντιπροσωπεύει, καὶ τὴν κοινότητα. Ἐν Δεδέα-
γατς παρεμείναμεν περὶ τὰς δύο ὥρας ἐν τῇ Μητρο-
πόλει, ἥτις, μικρὰ μὲν, ἀλλὰ κομψὴ καὶ ὠραία, καὶ
νεόκτιστος, ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν φιλοκαλίαν καὶ
δραστηριότητα τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Αἰνίου·
κεῖται δὲ ἐντὸς τετραγώνου διὰ σιδηρῶν κιγκλίδων
περιφρασσομένου, ἔχουσα ἐξ ἀριστερῶν αὐτῆς τὸν νεό-
κτιστον μεγαλοπρεπῆ ναὸν τῆς κοινότητος, τρανὸν
τεκμήριον τῆς εὐσεβείας καὶ φιλογενείας τῶν κατοί-
κων τῆς πόλεως ταύτης καὶ δὴ τῶν τὴν πρωτοβου-
λίαν σχόντων, ἐν οἷς τάσσονται καὶ οἱ φιλογενέστα-
τοι ἀδελφοὶ Μηλιῶν, ἐκ δεξιῶν δὲ τὰ ἐκπαιδευτή-
ρια ἀρρένων καὶ θηλέων. Ἡ νεαρὰ αὕτη πόλις τοῦ
Δεδεάγατς, ἡ διὰ τῶν κανονικῶν ρυμοτομιῶν αὐτῆς
καὶ οἰκοδομῶν τὴν γοργῇ τῇ βήματι πρὸς τὰ πρό-
σω τὰς αὐτῆς μαρτυροῦσα, πολλὰ τὰ καλὰ διὰ τὸ
μέλλον προὔπισχνεῖται.

Ἐντεῦθεν προτιμήσαντες τὴν διὰ θαλάσσης ὁδὸν,
τῆς διὰ ξηρᾶς, ὡς ἐκ τῶν βροχῶν ἀδιεξήτου οὕσης,
εἰσῆλθομεν εἰς δύο ἱστιοφόρα πλοία καὶ ἀπεπλεύ-
σαμεν εἰς Αἶνον. Ὁ ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως οὐρίου ἀνέ-
μου ἐπὶ ἱστιοφόρων ἐξῆκτος οὗτος πλοῦς δὲν ἐστε-
ρεῖτο κακουχιῶν οὐδὲ σμικρὰν ὑπομονὴν ἀπῆτει παρ'
ἡμῶν, ὅτε μὲν ἀκτοπλοοῦντων, ὅτε δὲ πελαγοδρο-
μοῦντων· ἐπὶ τέλους εἰς τὸ πρὸ τῆς Αἰνίου ὑπὸ τῶν
ἐκβολῶν τοῦ Ἑβρου, Τούντζα καὶ Ἑργίνη σχημα-
τιζόμενον στένωμα ἡ κόλπον ἀφίχθέντες καὶ τοῦτο
συρόμενοι μᾶλλον διὰ σχοινίου ἀπὸ τῆς ξηρᾶς διελ-
θόντες, εἰσῆλθομεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Αἰνίου. Ἡ θεὰ
τοῦ λιμένος τούτου, τοῦ ἄλῃτε πεπληρωμένου ἐκ
μεγάλων ἱστιοφόρων πλοίων, ὁλόκληρον τὴν Μεσό-
γειον διασχίζόντων, νῦν δὲ μόνον πλοίαρχά τινα καὶ
ἀκῆτις τεπηπότα καὶ σκωληκόβρωτα ἐμπεριέχοντος,
ἡ θεὰ τῶν περὶ τὸν λιμένα ἡρειπωμένων οἰκιῶν καὶ
κάτστημάτων καὶ ἐρειπίων ἐν γένει, ἐξ ὧν συνί-
σταται ὡς ἐπὶ τὸ πλῆστον νῦν ἡ ἄλλοτε ἀκμάζουσα
ἐμπορικὴ πόλις τῆς Αἰνίου, ἀλγεινὴν ἐντύπωσιν ἐποίη-
σεν ἡμῖν· οὐχ ἥττον ὅμως ἡ εἰς καλλίτερον μέλλον
ἐλπίς δὲν ἐγκατέλιπεν ἐντελῶς τοὺς κατοίκους. Ἐν
τῇ πόλει ταύτῃ ἐγενόμεθα δεκτοὶ μετὰ πάσης προ-
θυμίας καὶ χαρᾶς ὑπὸ τοῦ ρέκτου καὶ φιλοτίμου μη-
τροπολίτου αὐτῆς κ. Γερμανοῦ, πᾶσαν περιποίησιν
παρσχόντος ἡμῖν ἐν τῇ ἱερᾷ αὐτοῦ Μητροπόλει.
Δὲν δύναιμαι δὲ νὰ ἀντιπαρέλθω ἐνταῦθα καὶ παρα-
σιωπήσω τὴν φρόνησιν καὶ δραστηριότητα, τὴν τόλ-
μην καὶ ἀκαταπόνητον γοργότητα, τὴν ὁποῖαν καθ' ὅ-
λην τὴν διάρκειαν τοῦ ταξιδίου τούτου κατέδειξεν ὁ
ἡγούμενος τῆς συνόδου ἡμῶν σεβ. μητροπολίτης
Χίου κ. Κωνσταντῖνος καθὼς καὶ οἱ ἕτεροι δύο ἀρ-
χιερεῖς. Καίτοι εἶχε παρέλθῃ ἡ ὥρα, τὴν ἐκπλήρωσιν
τοῦ καθήκοντος μόνον ἔχοντες ὑπ' ὄψιν διέταξαν ἵνα
ἀμέσως ἐτοιμασθῶσιν αἱ ἐν τῇ πόλει ὑπάρχουσαι
τρεῖς ἡ τέσσαρες ἀμαξαί, ἵνα μεταγᾶγωσιν ἡμᾶς εἰς

τὴν δύο περίπου ὥρας ἀπέχουσαν τῆς Αἰνίου ἱερὰν μο-
νὴν τῆς Σκαλωτῆς. Περὶ τὴν μίαν περίπου ὥραν μετὰ
τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἀφίχθημεν εἰς τὸ εἰκοσάλεπτον
σχεδὸν ἀπέχον τῆς μονῆς χωρίον Ἀμυγδαλιᾶν, ὀπό-
θεν, τῶν ἀμαξῶν μὴ δυναμένων νὰ ἀνέλθωσι μέχρι
τῆς μονῆς, ἠναγκάσθημεν πεζῇ καὶ ἐν ψηλαφητῷ σκό-
τει, ἐπὶ γλοιώδους ὡς ἐκ τῆς βροχῆς ἐδάφους πατοῦν-
τες, νὰ φθάσωμεν μέχρις αὐτῆς, οὐχὶ βεβιαίως ἀνευ
κόπων καὶ κινδύνων. Εἰς τὴν μονὴν ἀφίχθέντας, καί-
τοι ὁ ἡγούμενος αὐτῆς λόγῳ ἐργασιῶν ἀπουσίαζεν, ἐν
τούτοις εἰς τῶν ἀδελφῶν τῆς μονῆς, λίαν δραστήριος
καὶ ἀκαταπόνητος, περιεποιήθη ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐνό-
των ὡς ἡδύνατο, εἰς ὅλας ἡμῶν τὰς ἀνάγκας σχεδὸν
ἐπικρέσας, ἐφ' ᾧ καὶ ὁμολογοῦμεν αὐτῷ χάριτας.
Ἐν τῇ μονῇ δὲν εὗρομεν προαφίχθέντα ἡμῶν, ὡς ἡλ-
πίζομεν, τὸν ἐψηφισμένον Σκοπίων κ. Φιρμιλιανὸν,
δι' ὃ καὶ οὐκ ὀλίγον ἐστενοχωρήθημεν ἀναγκασθέντες
νὰ περιμένωμεν ἐν αὐτῇ μέχρι τῆς ἐσπέρας τῆς ἐπο-
μένης, παρασκευῆς, ὁπότε μετὰ τοῦ μητροπολίτου Αἰ-
νίου ἀφίκετο ὁ ἐψηφισμένος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐν
Θεσσαλονίκῃ προξένου τῆς Ρωσίας, τοῦ τῆς Σερβίας
τοιούτου καὶ τοῦ ἀναπληρωτοῦ τοῦ ἐλληνικοῦ προξε-
νείου ἐν Δεδεάγατς καὶ πολλῶν ἄλλων φίλων αὐτοῦ
καθὼς καὶ κλητῶν τῆς Μητροπόλεως Σκοπίων.
Ἀφ' οὗ δὲ μετὰ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀρχιερέων ἀντηλλά-
γησαν τὰ δέοντα, ἀπεφασίσθη ὅπως τὴν ἐπιούσαν
τελεσθῇ ἡ θεία λειτουργία καὶ μετ' αὐτῆς ἡ χειροτο-
νία, ὅπερ καὶ ἐγένετο ἐν πάσῃ τῇ τάξει καὶ κανονικῇ
δικτυπῶται τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας, τελεταρχοῦν-
τος τοῦ ἀγ. Χίου καὶ συλλειτουργούντων τῶν ἀγ. Βο-
δενῶν καὶ Αἰτίτης. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἱεουργίας
ταύτης καὶ κατὰ τὴν ἐξόδον ἡμῶν ἐκ τοῦ ναοῦ, τοῦ
τελετάρχου ἀρχιερέως ποιήσαντος θερμὴν τῷ Ὑψίστῳ
δέησιν ὑπὲρ τοῦ μεγαλειοτάτου, φιλολάου ἡμῶν ἀνα-
κτος Σουλτάν Ἀβδούλ Χαμίτ Χάν αὐθέντου ἡμῶν,
ὅπως διατηρῇ αὐτὸν ὑγιᾶ, ἄνοσον καὶ ἀκλόνητον ἐπὶ
τοῦ ἐνδόξου αὐτοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου καὶ ἐνι-
σχύῃ αὐτὸν ἵνα ἀείποτε βουλευῆται καὶ ἐνεργῇ ἀγα-
θὰ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν πιστῶν αὐτοῦ ὑπηκόων, πάντες
οἱ παρεστώτες ἐζητωκραύγασαν ὑπὲρ τῆς Α. Μεγαλειό-
τητος. Μετὰ ταῦτα, ἡμέρᾳ σάββατου, τῇ 15 τρέχοντος,
τοῦ καθήκοντος ἡμῶν ἐκπληρωθέντος, ἐγκατελείψα-
μεν τὴν μονὴν ποικίλας ἐντυπώσεις ἐξ αὐτῆς ἀπο-
κομίζοντες. Ἡ ἱερὰ αὕτη μονή, ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1140,
ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, κατὰ τὰς ἐκείθεν ληφθεί-
σας πληροφορίας, κτισθεῖσα, παρουσιάζει μὲν ἐξωτε-
ρικὸν καὶ ἄξιον λόγου, ἀλλὰ τὸ ἐσωτερικὸν αὐ-
τῆς ἐντελῶς ἀνάξιον λόγου τυγχάνει καὶ μάλιστα ὁ
ναῖσκος αὐτῆς, τὸν ὁποῖον, ὡς οἰκοδόμημα κρίνων ὁ
εὐσεβὴς ἐπισκέπτης, ἀδυνατεῖ νὰ ὀνομάσῃ ναόν.
Λαμπρὰς ὅμως ἐντυπώσεις ἔχομεν κατὰ τὴν ἐν τῇ
μονῇ διαμονὴν ἡμῶν ἐκ τῶν ἐπιτοπίων πολιτικῶν
Ἀρχῶν, πρὸς ἃς πολλὰς ὀφείλομεν χάριτας, καθ'

ὅσον ἡ Α. Ἐνδοξ. ὁ ρέκτης καὶ παρ' ὅλων λίαν ἀγαπητὸς τῆς Αἵνου καὶ μακράς οὐ μόνον ἀπέστειλεν εἰς τὴν μονὴν τὸν χιλιάρχον μετ' ἀρκετῶν στρατιωτῶν, οἵτινες καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς ἐκεῖ διαμονῆς ἡμῶν μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ προσοχῆς προσεφύλασσον ἡμᾶς εἰσερχομένους καὶ ἐξερχομένους ἐκ τῆς μονῆς, καὶ πολλάκις μακρόθεν παρακολουθοῦντες ἡμᾶς ἀπομακρυνομένους αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος καὶ μακράς ἦλθεν εἰς τὴν μονὴν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν σεβασμιωτάτων ἀγίων ἀρχιερέων καὶ καθ' ὅλην τὴν ἐσπέραν μέχρι τῆς πρωῒας τῆς θείας λειτουργίας καὶ χειροτονίας ἀγρυπνῶν μεθ' ἡμῶν παρέμεινεν. Ἐν Αἴνῳ, ἐν συνοδίᾳ τοῦ πνευματώτατου μητροπολίτου Αἵνου ἐπιστρέψαντες ὑπεδέχθη ἡμᾶς καὶ πάλιν οὗτος ἐν τῇ Μητροπόλει πλείστας ὡσας περιποιήσεις παρεσχάτο ἡμῖν. Κατὰ τὴν ὀλιγόωρον ἡμῶν ἐν τῇ πόλει τῆς Αἵνου διαμονήν, οἱ ἀρχιερεῖς συνοδευόμενοι καὶ ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν προύχόντων τῆς Αἵνου τοῦ ἐνταῦθα ἐν Χαβιχροχανίφ τραπεζίτου κ. Ὀδυσσεὺς Παπακωστή, τυχαίως ἐν Αἴνῳ ἐνεκεν ἐργασιῶν αὐτοῦ παρευρεθὲν τὸς καὶ ποιητικῶς διευκολυναντες ἡμᾶς κατὰ τὴν ἐν τῇ μονῇ καὶ ἐν Αἴνῳ διαμονήν ἡμῶν, ἀνταπέδωκαν τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὴν Α. Ἐνδοξ. τὸν καὶ μακράς Αἵνου, καὶ εἴτα ἐπετέλεσθαι τοὺς ἱεροὺς νεοὺς τῆς πόλεως, οὓς εὖρομεν ἀρετὰ εὐπρεπεῖς καὶ καλῶς διατηρουμένους. Κατόπιν ἐπεσκέφθημεν τὴν ἀγορὰν καὶ τὰ διάφορα μέρη τῆς πόλεως Αἵνου, ἔτι ἀλγεινότεραν ἢ πρότερον ἐντύπωσιν σχηματίζαντες ἐκ τῆς πανταχόθεν παρατηρουμένης πτωχείας καὶ παρακμῆς.

Κατὰ τὴν ἐπάνοδον ἡμῶν, διερχομένων ἤδη κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν καιρῷ ἡμέρας τὰ μέρη, ἅτινα ἐν καιρῷ νυκτὸς διήλθομεν κατὰ τὴν ἔλευσιν ἡμῶν, ἐδόθη εὐκαιρία ὅπως παρατηρήσωμεν καὶ ἀντιληφθῶμεν αὐτῶν. Ἦ ἐκ τούτου ἐντύπωσις ἡμῶν, ἐὰν ἐξαίρεσώμεν μόνον τὸ Δεδέαγατς, δὲν ἦτο καλλιτέρα τῆς ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν. Ἐνταῦθα ἔτι καταφανεστέρᾳ ἦτο ἡ ὀπισθοδρομικότης τῶν ἀνθρώπων τούτων τῶν τὰ μέρη ταῦτα κατοικούντων, ὑπὸ μορρωτικὴν καὶ γεωργικὴν ἔποψιν καὶ ἐν γένει ὑπ' ὅλας τὰς ἐπὶ οὐρανῶν αὐτῶν, βίου ἀρχαϊκοῦ καὶ παντὸς σχεδὸν πολιτισμοῦ στερουμένου καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἡσιόδου μᾶλλον ἀρμόζοντος· τόσον ἄγνωστα τυγχάνουσιν αὐτοῖς τὰ νεώτερα πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ διευκόλυνσιν τῆς γεωργίας μέτρα, καίτοι τὸ ἔδαφος αὐτῶν παρουσιάζει ὅλα τὰ πρὸς γεωργικὴν πρόοδον ἀπαιτούμενα φυσικὰ προσόντα. Μόλις ὁμως ἐπλησιάζσαμεν εἰς τὰ πρὸ τοῦ Ἀγίου Στεφάνου μέρη ἠθάνθημεν ἀμέσως ὅτι ἐν συγκρίσει εἰσπληρόμεθα ἤδη εἰς χώραν πολιτισμοῦ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 18 ἰουνίου 1902.

ὁ δευτερεύων
ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ Κ. ΒΑΡΔΑΚΑΣ

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

τῶν ἐτῶν 1898—1900*.

Α'. τοῦ Α. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Ἀριθ. ἀποφ. 362 (1899).

Τὰ Μ. Ἐκκλ. Δικαστήρια ἀρμοδίως δικάζουσι περὶ ἐπιστροφῆς προικὸς συνισταμένης ἐξ ἀκινήτων κτημάτων. Ὁ μὴ ποιήσας ἀποχὴν ἀπὸ τῆς πατρικῆς κληρονομίας ἀναγκαῖος κληρονόμος ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ ἀπάσας τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ κληρονομούμενου.

Ἡ περὶ ἀναρμοδιότητος τοῦ παρόντος Συμβουλίου ὅπως δικάσῃ περὶ κτήματος δοθέντος λόγῳ προικὸς καὶ μεταβιβασθέντος ὑπὸ τῆς προικοδοτούσης ἐπ' ὀνόματι τοῦ προικολήπτου συζύγου αὐτῆς, δυνάμει πωλητηρίου ἐγγράφου ἐνστασις, τοῦ πρὶν ἐναγομένου νῦν δὲ ἀνακόπτοντος ἀπορριπτέα ἐστὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ κυριότητος κτήματος ἀλλὰ περὶ ἐπιστροφῆς προικὸς, ἡ δὲ ἐξέτασις καὶ ἐκδίκασις τοῦ θέματος τούτου ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν καὶ ἀρμοδιότητα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων.

Ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς ἰσχυρίσθη μὲν διὰ τῆς ἀνακοπῆς αὐτοῦ ὅτι ὁ ἀποβιώσας πατὴρ αὐτοῦ οὐδεμίαν ἀφῆκε περιουσίαν, ἀλλ' ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτοῦ οὗτος δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, διότι κατὰ τὸν νόμον (Πανδ. 2. 19 § 2) μὴ ποιήσας ἀποχὴν ἀπὸ τῆς πατρικῆς κληρονομίας, ὧν δὲ αὐτοδικαίως οἰκείος καὶ ἀναγκαῖος κληρονόμος ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ ἀπάσας τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ κληρονομούμενου, ἄλλως δὲ ἀνεγνώρισεν ἑαυτὸν ὑπεύθυνον εἰς ἱκανοποίησιν τῆς ἐναγοῦσης, ἐν τῇ περιπτώσει ἠθέλην ἀποδείξει αὐτὴ τὴν βῆσιν τῆς ἀγωγῆς αὐτῆς, καθ' ἣς εἶχεν ἀντιτάξει ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀγοράσας παρὰ τῆς ἀντιδίκου τὸ ἐν αὐτῇ μνημονεύμενον κτῆμα ὑστερον ἐπώλησεν αὐτὸ εἰς ἕτερον.

Ἀριθ. ἀποφ. 364 (1899).

Ἀνηλικὴν ὑποκατάστασιν μόνος ὁ πατὴρ δύναται νὰ ἐνεργήσῃ.

Τὸ πρωτόδικον Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον πλημμελῶς ἐχαρακτήρισε τὴν ἐν τῇ διαθήκῃ ὑποκατάστασιν ὡς ἀνηλικὴν, ἐνῶ τὸν ἀντικείμενον εἶναι κοινὴ, διότι τὴν ἀνηλικὴν ὑποκατάστασιν μόνος ὁ πατὴρ κέκτηται ἀποκλειστικῶς τὸ δικαίωμα ὅπως ἐνεργήσῃ οὐχὶ δὲ ἕτερος, ἐνῶ διὰ τῆς κοινῆς ὑποκατάστασεως δύναται νὰ διαθέσῃ ἕκαστος τὴν ἰδίαν αὐτοῦ περιουσίαν ὡς βούλεται.

Ἐκ τῆς ἐν τῇ διαθήκῃ τῆς Εἰρήνης, θυγατρὸς

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 149—150.

τῆς ἐφεσειούσης, ὑποκαταστάσεως τῆς μητρὸς αὐτῆς ὡς κληρονόμου, ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως τοῦ θυγατρίου αὐτῆς Εὐστρατίας, γενομένης ὑπὸ αἵρεσιν καὶ ὀριζούσης ὅτι ἀποκαθίστησι τὸ τέκνον αὐτῆς κληρονόμον ἐὰν ζήσῃ, εἰ δὲ μὴ, τὴν μητέρα αὐτῆς Μαρίαν, σαφῶς ἐξάγεται ὅτι ἡ διαθέσις γνωρίζουσα καλῶς ὅτι ἡ περιουσία της, μὴ ὑπαρχούσης διαθήκης, θὰ περιήρχετο βεβαίως εἰς τὸ τέκνον της, καὶ τούτου ἀποθανόντος ὡς ἐτοιμοθανάτου, εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ἀπεφάσισε νὰ συντάξῃ διαθήκην διὰ τῆς ὁποίας ἐξέπραξε τὴν τελευταίαν αὐτῆς θέλησιν, διότι ἄλλως ἡ σύνταξις διαθήκης οὐδένα θὰ εἶχε σκοπὸν, ὥστε ἡ θέλησις τῆς διχθετίδος ὑπάρχει σεβαστὴ καθὼς σύμφωνος καὶ πρὸς ρητὴν διάταξιν τοῦ νόμου ('Αρμ. βιβλ. ε'. τίτλ. α'. § 1), καθ' ἣν ἡ διαθήκη εἶναι δικαία βούλησις περὶ ἐκείνων τὰ ὅποια θέλει τις νὰ γίνωσι μετὰ θάνατον αὐτοῦ.

Ἀριθ. ἀποφ. 365 (1899).

Ἐγκυρος τυγχάνει ἡ υἰοθεσία ἡ γενομένη ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου καὶ τῶν δημογερόντων κωμοπόλεως τιнос. Ὁ πατὴρ δὲν δικαιούται νὰ προσβάλῃ τὴν μὴ μνημονεύουσαν αὐτὸν διαθήκην τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ τῆς καταλιπούσης θετὸν τέκνον.

Οἱ λόγοι οὗ προβάλλεται ὁ ἐφεσεῖων πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ ὅτι μόνον ἐνώπιον δικαστικῆς ἀρχῆς τελεῖται ἡ υἰοθεσία δὲν ἰσχύουσιν εἰς ἀπόλυτον αὐτοῦ παραδοχὴν, διότι, κατὰ τὴν 17ην νεαρὰν τοῦ Καίσαρος Λέοντος, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρχόντος τῆς χώρας γίνεται υἰοθεσία ('Αρμ. βιβλ. Β'. τίτλ. κ'. § 4), οὐδαμοῦ δ' εὐρίσκεται νομικὴ διάταξις διαγορεύουσα ὅτι πᾶσα υἰοθεσία μὴ τελεσθεῖσα ἐνώπιον δικαστικῆς ἀρχῆς, οἷα ἡ προκειμένη, μὴ ἀναγνωρίζομένη κηρύσσεται ἄκυρος, ἐκτὸς ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ἐνεφιλοχώρησεν ἰδιοτέλειά τις ἢ ὑπολανθάνει ἀθέμιτος αἰτία ἐν αὐτῇ, ὁρθῶς δὲ τὸ Μητροπολιτικὸν Δικαστήριον ἀνεγνώρισε τὸ κύρος τῆς υἰοθεσίας τοῦ θυγατρίου Εἰρήνης ὡς γενομένης ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου καὶ τῶν δημογερόντων τῆς κωμοπόλεως Ποταμοῦ, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν ἐπιτόπιον ἀρχὴν, καὶ ἐπομένως κατὰ τὰ παρ' ἡμῖν κρατοῦντα ἔγκυρος ὑπάρχει ἡ ἐν λόγῳ υἰοθεσία.

Τὰ θετὰ τέκνα ἐξομοιοῦνται πρὸς τὰ φυσικά, καὶ ἐπομένως ἡ Εἰρήνη, ὡς θετὸν τέκνον τῆς ἀποβιώσας Ἀμερισούδας, δικαιουμένη ἵνα ὑπεισέλθῃ εἰς τὴν διαδοχὴν αὐτῆς, ἐὰν μὴ ὑπῆρχε διαθήκη, ἀποκλείει ὡς πλησιέστερα τὸν ἀνιόντα πατέρα, ὅστις μὴ ὢν οἰκεῖος καὶ ἀναγκαῖος κληρονόμος τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ τὴν διαθήκην αὐτῆς, ὡς μὴ μνημονεύουσης αὐτοῦ.

Ἀριθ. ἀποφ. 367 (1899).

Ὁ αὐθαιρέτως λῶων τὴν μνηστείαν ὑποχρεοῦται εἰς πληρωμὴν ἀποζημιώσεως πρὸς τὴν μνηστὴν αὐτοῦ.

Κατὰ τὰς γενικὰς τοῦ δικαίου ἀρχάς, πᾶς παρὰ τὸν νόμον πρὸς τρίτον εὐθύνεται εἰς ἀποζημιώσιν αὐτοῦ, ὡς ὁρθῶς ἐν τῇ ἀγωγῇ αὐτῆς ἰσχυρίζεται ἡ ἐνάγουσα, ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ ἐναγόμενος ὡς μνηστευθεὶς καὶ εἰτα ἀναιτίως τὴν μνηστείαν αὐτοῦ λύσας, ὀφείλει ἵνα ἐπανορθώσῃ τὴν ὁπωσδήποτε προσγενομένην αὐτῇ βλάβην διὰ τῆς ἀποδόσεως ποσού τινός λόγῳ ἀποζημιώσεως.

Ἐπειδὴ ἡ ἐνάγουσα δὲν ἀπέδειξε μὲν τὰ ἐπιβληθέντα αὐτῇ θέματα, ὁπωσδήποτε ὅμως ἐκ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου ὁ ἀντίδικος αὐτῆς ἐξελέγχεται ὡς αὐθαριέτως διαρρήξας τὸ τῆς μνηστείας συνάλλαγμα καὶ ἐπιζήμιος πράγματι καταστὰς εἰς αὐτὴν, ἀντὶ δὲ πάσης ἀπαιτήσεως αὐτῆς, θεωρηθείσης ὑπερβολικῆς ἀναλόγως τῆς θέσεως τοῦ ἀντιδίκου αὐτῆς, εὐρισκόμενου ἄλλως τε εἰσέτι ἐν τῷ σταδίῳ τῆς μαθητείας αὐτοῦ, τὸ Συμβούλιον κατ' οἰκείαν ἐκτίμησιν ὥρισεν ὡς ἀποζημιώσιν τὸ ποσὸν 15 λιβρῶν.

(ἔπεται συνέχεια).

Μ. Γ. ΘΕΟΤΟΚΑΣ
δικηγόρος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— Αἱ προτάσεις τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου. — Τὴν βασιλὴν καὶ κατ' ὀλίγον πραγμάτων τῶν πρὸ μηνῶν ἱκανῶν ἐπὶ Συνόδου γενομένων γνωστῶν προτάσεων Αὐτοῦ ἐπιδιώκων ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ἐν τινι τῶν κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα συνεδρίων τῆς περὶ Αὐτὸν Ἱερᾶς Συνόδου ὑπέβαλε καὶ αὐτῇς ὑπὸ τὴν ἐμβριθῆ συζήτησιν καὶ σκέψιν αὐτῆς α') τὴν πρότασιν τὴν ἀφορῶσαν εἰς τὴν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας προαγωγὴν εἰς τὸ ὕψηλόν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξιωμα ἐκείνων ἐκ τῶν κληρικῶν, οἵτινες μακρὰν τοῦ κέντρου ὑπηρετοῦντες ἐπὶ σειράν ἐτῶν, ἐν ἐπικαίροις ἐπαρχίαις τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, εἴτε ὡς ἐπίτροποι ἀρχιερατικοὶ καὶ πρωτοσύγκελλοι, εἴτε ὡς ἱεροκήρυκες καὶ καθηγηταί, μετ' ἀφοσιώσεως καὶ ζήλου τὰ ἀνατεθειμένα αὐτοῖς καθήκοντα ἐκπληροῦντες καὶ βίον ἀνεπίληπτον καὶ χρηστότητα ἡθῶν ἐπιδεικνύμενοι, ἐν τούτοις παρορῶνται κατὰ τὰς ἐκάστοτε παρουσιαζομένας εὐκαιρίας πρὸς προαγωγὴν περιστάσεις, προκρίνονται δὲ οἱ ἐν τῇ βασιλευσῇ ἐργαζόμενοι, καὶ εἰς ἄμεσον συνάφειαν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας διατελοῦντες β) τὴν πρότασιν περὶ ἀναθεώρησεως τοῦ κώδικος τῶν τε ἡδὴ ὡς ἐκλεξιμῶν εἰς ἀρχιερατείαν ἐν αὐτῷ καταγεγραμμένων καὶ τῶν ἐν τῷ μέλλοντι καταγραφησόμενων. Ἐπὶ τούτων ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συσχεψαμένη διὰ μακρῶν, λαβοῦσα δ' ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ σχετικοῦ κεφαλαίου τῶν Ἐθνικῶν Κανονισμῶν περὶ προσόντων τῶν εἰς ἀρχιερατείαν ἐκλεξιμῶν καὶ περὶ τοῦ τρόπου [τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν διαγορευό-

μενα, ἀπεφάσισεν ὅπως, προκειμένου μὲν περὶ προαγωγῆς εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα προκρίνῃ τοῦντεῦθεν τοὺς ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν ἐπικαίροις ἐπαρχίαις τοῦ Οἴκου. Θρόνου ὑπηρετήσαντας καὶ πεῖραν οὕτω τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως πολῦτιμον κτησαμένους, περὶ ἐγγραφῆς δὲ νέων ἐκλεξιμῶν ἐμμείνῃ εἰς τὴν αὐστηρὰν τήρησιν τῶν διαγραφόμενων ἐν τοῖς σχετικοῖς ἄρθροις διατάξεων, ἰδίᾳ δὲ ἐν τοῖς ἐπομένοις· ὅτι ὁ προαχθισόμενος δεόν νὰ ᾖ κάτοχος πτυχίου θεολογικῆς ὀρθοδόξου σχολῆς, νὰ ἔχῃ πολυετέας καὶ εὐδοκίμους ὑπηρεσίας καὶ ἀεγράφους μαρτυρίας τῆς χρηστῆς διαγωγῆς ἐκ τῶν μερῶν, ἐν οἷς διέτριψεν. Ἐν δὲ τῇ χθесινῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ ἡ Ἱ. Σύνοδος διασκέψατο ἐπὶ τινος ἐκ τῶν γνωστῶν προτάσεων τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἀφορώσης εἰς τὸν καταρτισμὸν ἰδιαίτερου ταμείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, σκοπὸν ἔχοντος τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ κηρύγματος τοῦ θεοῦ λόγου εἴτε διὰ μισθοδοτήσεως καταλλήλων ἱεροκλήρων, εἴτε δι' ἐτέρων μέσων, ὑπὸ τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν προβλεπομένων, ἐπίσης τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἀναξιοπαθούντων ἀρχιερέων, καὶ τῶν ἐν ἐμπεριστατοῖς ἐπαρχίαις τοῦ Οἴκου μενικῶν Θρόνου διατελούντων μητροπολιτῶν, καὶ ἐν γένει τὴν θεραπείαν κατὰ τὸ δυνατόν πάσης θρησκευτικῆς ἀνάγκης. — Τῆς συστάσεως τοιοῦτου ταμείου κατ' ἀρχὴν δεκτικῆς γενομένης ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὑπεδείχθησαν πόροι αὐτοῦ α) τὸ εἰς τὸ Ἑθν. Ταμεῖον ἐξ 100,000 γροσίων ἐτήσιον ἐπίδομα· β) αἱ ἐτήσιαι δόσεις τῶν ναῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῶν ἱερῶν σταυροπηγιακῶν καὶ ἐνοριακῶν μονῶν καὶ γ) αἱ προσφοραὶ παντὸς φιλογενοῦς τέκνου τῆς Ἐκκλησίας, ἡ σωματείου, ἡ ἀδελφότητος. Ἀποδεκτῶν δὲ γενομένων τούτων, διωρίσθη ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Ἐφέσου κ. Ἰωακείμ, Νεοκαισαρείας κ. Ἀλεξάνδρου, Ξάνθης κ. Ἰωακείμ καὶ τοῦ πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Κωνσταντίνου Βοντζαλίδου, νομικοῦ συμβούλου τῶν Πατριαρχείων, ὡς γραμματέως, ὅπως ἐκπονήσῃ τὸν σχετικὸν κανονισμὸν καὶ ὑποβάλλῃ εἴτα αὐτὸν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ διὰ τὰ παραίτερω.

— Μητροπολίται Καισαρείας καὶ Δράμας. — Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Καισαρείας κ. Γερβάσιος τηλεγραφικῶς ἠγγεῖλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι αἰσίως ἀφίκετο εἰς τὴν ἑδρὰν τῆς ἐπαρχίας Καισαρείαν, ἐνθέρμου τυχὼν ὑποδοχῆς ἐκ μέρους τοῦ εὐσεβοῦς αὐτοῦ ποιμνίου. Ὡσαύτως ὁ πανιερ. μητροπ. Δράμας κ. Χρυσόστομος καὶ διὰ γράμματος ἠγγεῖλεν ὁμοίως τὴν αἰσίαν ἀφίξιν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπαρχίαν καὶ τὴν ἐγκάρδιον ὑποδοχὴν, ἥς ἔτυχε παρὰ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ.

— Ἐπαρχία Ἰμβρου. — Οἱ ἀξιοτίμοι δημογέροντες καὶ πρόκριτοι τῆς ἐπαρχίας Ἰμβρου διὰ γραμμάτων ἐξέφρασαν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην πάσης τῆς ἐπαρχίας ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ λύσει τοῦ μητροπολιτικοῦ αὐτῶν ζητήματος.

— Χαρίσειον κληροδότημα. — Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Κωνσταντῖος ἠγγεῖλε δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ὁ ἐκ Κοζάνης ὀρμώμενος καὶ ἐν Βουδαπέστη ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐγκατεστημένος ὁμογενὴς Παῦλος Χαρίσης, γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος αὐτόθι, ἀποθανὼν ἐσχάτως, κατέλιπε διαθήκην, ἐν οὐγγρικῇ γλῶσσῃ συντεταγμένην, ἣτις μεταφρασθεῖσα μεγάλην προὔξενε συγχίνησιν τοῖς κατοίκους τῆς ἐπαρχίας Κοζάνης ἐπὶ τῷ ἱερῷ ὄντως σκοπῷ, ὃν ὁ μεγάλθυμος ἀνὴρ ἐπεδίωξε διὰ τῶν γενναιοφρόνων αὐτοῦ κληροδοτημάτων. Κατὰ τὴν διαθήκην ταύτην, ἥς ἀντίγραφον ἐστάλη ἐνταῦθα, ὁ διαθέτης, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν κλη-

ροδοτημάτων τινῶν ἀριεμένων ὑπὲρ συγγενῶν αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ὑπολοίπου, ὅπερ ὀνομάζει «Χαρίσειον κληροδότημα», τὰ δύο τέταρτα διατίθειν ὑπὲρ τῆς ἐλληνικῆς κοινότητος Κοζάνης, ἐν τέταρτον ὑπὲρ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐλλήνων σπουδαστῶν, καὶ ἐν τέταρτον ὑπὲρ τῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ ὁμογενῶν σπουδαστῶν. Διὰ τοῦ ὑπὲρ τῆς κοινότητος διατιθεμένου ποσοῦ ὁ ἀείμνηστος διατάσσει ἵνα ἰδρυθῇ ἐν Κοζάνῃ τεχνολογικὴ ἡ ἐπαγγελματικὴ σχολή, τὸ δὲ τυχὸν περίσσευμα νὰ διατίθεται πρὸς ἀποκατάστασιν ἀπόρων κορασίων καὶ εἰς ἀποστολὴν νέων εἴτε εἰς Ἀθήνας, εἴτε εἰς Εὐρώπην, πρὸς εὐρυσιν τῶν σπουδῶν αὐτῶν. Πᾶσαν δὲ τὴν κινήτην καὶ ἀκίνητον περιουσίαν τοῦ ἀειμνήστου Παύλου Χαρίσης θέλει καρποῦσθαι μέχρι θανάτου αὐτῆς ἡ εὐγενεστάτη σύζυγος αὐτοῦ Σοφία Π. Χαρίση, μὴ ἔχουσα δικαίωμα ἵνα πωλήσῃ τὰ κτήματα ἢ ἄλλως διαθέσῃ τὴν εὐρεθεῖσαν περιουσίαν. — Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, λαβοῦσα γνῶσιν τῶν διὰ τῆς διαθήκης ταύτης ἐκδηλουμένων φιλανθρωπῶν καὶ φιλοπατρίδων αἰσθημάτων τοῦ μεγαθύμου ἀνδρός, ἐνέκρινεν ἵνα διὰ πατριαρχικοῦ γράμματος ἐκφρασθῶσι τῇ χήρᾳ τοῦ ἀειμνήστου κ. Σοφίᾳ Π. Χαρίση τὸ μὲν τὰ συλλυπητήρια ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ μεγαλόφρονος αὐτῆς συζύγου, τὸ δὲ αἱ διάπυροι εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ φιλογενεστάτου ὁμογενοῦς, ὅστις καὶ πόρρω τῆς γενετῆρας διατελὼν οὐκ ἐπελάθετο αὐτῆς.

— Στέψεις Ἐδουάρδου Ζ'. — Ἐπὶ τῇ στέψει τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῆς Μ. Βρετανίας καὶ αὐτοκράτορος τῶν Ἰνδιῶν Ἐδουάρδου τοῦ Ζ', γενομένη τῷ παρελθόντι σαββάτῳ, ἐτελέσθη δοξολογία ἐπὶ τούτῳ ἐν τῷ ναὶδρίῳ τῆς ἐν Θεραπέοις τοῦ Βοσπόρου ἀγγλικῆς πρεσβείας, ἐντολῇ δὲ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ὁ πανοσιολογ. Μ. πρωτοσύγκελλος καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ Α' πατριαρχικοῦ γραφείου κ. Ἰωάννης Δ. Τανταλίδης διηρμήνευσαν τὰς ἐπὶ τῷ εὐσήμεῳ γεγονότι τῆς στέψεως πατριαρχικὰς εὐχετηρίους προσήσεις τῇ Α. Ε. τῷ ἐπιτετραμμένῳ τῆς πρεσβείας κ. Βοῦνσεν, ἐκφράσαντι τοῖς ἀπεσταλμένοις τοῦ οἴκου πατριάρχου τὰς θερμὰς εὐχαριστίας ἐπὶ ταῖς πατριαρχικαῖς εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις. — Τῇ δευτέρᾳ δὲ ὁ ἐκ τῶν διερμηνέων τῆς πρεσβείας κ. Οὐγὼ Μάρινιτς κατέβη εἰς Φανάριον πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, εἰς ὃν, ἐν τῷ ἰδίῳ κατὰ τὸ Βαφεσχωρίον οἶκῳ διαμένοντα, διεβίβασε διὰ τοῦ Μ. πρωτοσυγγέλλου τὰς εὐχαριστίας τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως διὰ τὰς διαβιβάσεως εὐχὰς ἐπὶ τῇ στέψει τοῦ βασιλικοῦ ζεύγους τῆς Μ. Βρετανίας.

— Γραμματεία Μ. Πρωτοσυγγελλίας. — Τοῦ γραμματέως τῆς Μ. Πρωτοσυγγελλίας καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ διακαστηρίου ἱερολογ. διακόνου κ. Ἀνθίμου Ὁρφανίδου ὑποβαλόντος παραίτησιν ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτοῦ ταύτης, τὸ Δ. Ἑθν. Μ. Συμβούλιον, συνφθὰ ἀποφάσει αὐτοῦ πρὸ μικροῦ ληφθεῖσιν, κατὰ πρότασιν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ὅπως, ἐν ᾗ περιπτώσει ἤθελε ποτε κενωθῇ ἡ θέσις αὕτη, διορισθῇ ἐν αὐτῇ νομομαθὴς, διώρισεν ἐσχάτως τὸν ἐλλόγιμον διδάκτορα τοῦ δικαίου καὶ δικηγόρον κ. Ἀρμόδιον Δ. Χαμουδόπουλον ὑπολήψεως καὶ συμπαθειῶν πολλῶν παρὰ τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ ἀπολαύοντα, ἀδελφὸν δὲ τοῦ ἐν Διαρρυθρίᾳ βοηθοῦ τῆς νομαρχίας καὶ διαπρεποῦς λογίου κ. Μηνᾶ Δ. Χαμουδοπούλου, Μεγάλου ῥήτορος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἄλλοτε δ' ἀρχισυντάκτου τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας». — Τὰ καθήκοντα αὐτοῦ δὲ διδάκτωρ κ. Χαμουδόπουλος ἀναλαμβάνει ἀπὸ τῆς 1 προσεχούσε

σεπτεμβρίου, ὅτε ὁ ἱερολογ. κ. Ἰ. Ὀρφανίδης ἀπέρχεται εἰς Ἀθήνας πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν νομικῶν αὐτοῦ σπουδῶν.

— *Ἱερὸς ναὸς Ἐξω-κιορίου.* — Ἐπόπτης τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἐξωκιορίου, ἀντὶ τοῦ παραιτησαμένου τὴν θέσιν ταύτην πανιερ. μητροπολίτου πρώην Δρυϊνουπόλεως κ. Γρηγορίου, διωρίσθη ὁ πανιερ. μητροπολίτης πρώην Μελενίκου κ. Κωνσταντῖνος. — Κατὰ τὴν σημερινὴν διοικητικὴν αὐτοῦ συνεδρίαν, τὸ Δ. Ἔθν. Μ. Συμβούλιον, συστάσει τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου διώρισεν ἐπιτρόπους τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ τοὺς ἀξιότιμους κκ. Θεοδοσίον Κοσμίδην, Πρόδρομον Ἰωσηφίδην, Εὐστάθιον Ὁραϊόπουλον, Ἰορδάνην Λημνίδην καὶ Βασίλειον Ἀτζέμογλου. — Περὶ δὲ τῆς χρηματικῆς τοῦ ναοῦ περιουσίας, σπουδαίας οὖσης, τὸ Συμβούλιον ἐνέκρινεν ἤδη ὅπως ἐξ αὐτῆς, κατατεθειμένης παρὰ τῆς Τραπεζῆς Μιτυλήνης, μὴδ' ἐλάχιστον ποσὸν ληφθῇ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ, χωρὶς ἐγκρίσεως καὶ ἀδείας τοῦ Συμβουλίου.

— *Ἐφορεία τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς.* — Ἐν τῇ σημερινῇ συνεδρίᾳ, ἐξ ἧς ἀπῆσαν ὁ Εἰς. Κ. Βαγιάνης ἐφέντης καὶ ὁ ἀξιότιμος κ. Μ. Σιφναῖος, τὸ Δ. Ἔθν. Μ. Συμβούλιον ἀνεκήρυξε τὸν ἐρίτιμον τραπεζίτην κ. Λεωνίδαν Γ. Ζαρίφη ἐπίτιμον πρόεδρον τῆς ἐφορείας τῆς Πατριαρχ. Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ἀντὶ τοῦ μακαρίτου Παύλου Ζ. Στεφάνοβικ.

— *Ἐπέτειος ὀνόματος.* — Πρὸς τοὺς σεβ. μητροπολίτας Δέρκων καὶ Παραμυθίας, ἄγοντας τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ τὴν ὀνομαστικὴν αὐτῶν ἑορτὴν ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης τηλεγραφικῶς διεβίβασε τὰς προσήσεις αὐτοῦ, ὡς καὶ τοῖς ἐπίσης ἑορτάζουσι πανοσιολογιστάτοις Μ. πρωτοσυγκέλλῳ, ἀρχιεποφύλακι τῶν Πατριαρχείων καὶ Μ. ἐκκλησιάρχῃ τὰς πατρικὰς αὐτοῦ εὐχὰς.

— *Ἐπισκευαὶ τῶν Πατριαρχείων.* — Χάριν τῶν ἐπισκευῶν τῶν Πατριαρχείων ἀπέστειλαν ὁ πανιερ. μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Κωνσταντῖος λίρας ὀθμ. τρεῖς καὶ ἡ φιλότιμος κοινότης Ἀμισοῦ, τὸ δεύτερον, λίρας ὀθμ. δώδεκα, διὰ τοῦ περιοδεύοντος ἀνταποκριτοῦ τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» καὶ ἀπεσταλμένου τῶν Πατριαρχείων κ. Β. Ἀσμανίδου. Πρὸς τούτοις ὁ κ. Ζήνων Χατζόπουλος ἱατρὸς λίρ. ὀθ. τρεῖς.

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῇ κυριακῇ (28 λήξαντος) ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἐν Βαφεωχωρίῳ ὁ ὁμογενὴς τραπεζίτης κ. Δημοσθ. Εὐγενίδης. — Τῇ τρίτῃ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ὁ ἀπὸ ἐβδομάδος παρ' ἡμῖν διαμένων καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ἰένης κ. Ἑρρίκος Γέλτσερ, ὁ γνωστὸς ἐκδότης τοῦ Ἰουλίου Ἀφρικανοῦ, τοῦ Γεωργίου Κυπρίου τῆς Βιογραφίας τοῦ ὁσίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, καὶ τῶν «ὀνομάτων τῶν πατέρων τῆς Α' Οἰκουμενικῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου». Ὁ καθηγητὴς Γέλτσερ γινώσκει καλῶς τὴν ἑλληνικὴν, ἀσχολεῖται δ' εἰς τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν εὐδοκιμώτατα, καὶ κυρίως εἰς τὰς «Τάξεις προκαθεδρίας», τὰ παρ' ἡμῖν κοινότερον λεγόμενα «Συνταγματικά», ὧν παρασκευάζει κριτικὴν ἔκδοσιν.

— *Ἀφίξεις.* — Ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ὁ αἰδεσιμώτατος πρωτοπρεσβύτερος κ. Ἀγγελος Πεφάνης, προϊστάμενος τῆς ἐν Ὁδησσῷ ἑλληνικῆς κοινότητος.

— Τῆς Α. Ε. τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Μαυροκορδάτου ἐπανακάμψαντος προχθὲς αἰσίως, μετὰ τρίμηνον ἀπουσίαν, εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης διεβίβασεν αὐτῷ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ καὶ προσήσεις διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. πρωτοσυγκέλλου κ. Καλλινίκου.

— *Γενέθλια βασιλέως Ἀλεξάνδρου.* — Σήμερον ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Καλλίνικος ἐν συνοδείᾳ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Α' πατριαρχ. γραφείου κ. Ι. Τανταλίδου μεταβάντες εἰς τὴν σερβικὴν πρεσβείαν τὸ μὲν παρέστησαν εἰς τὴν δοξολογίαν, τὸ δὲ διηρμήνευσαν τὰς πατριαρχικὰς εὐχὰς τῇ Α. Ε. τῷ πρεσβευτῇ στρατηγῷ κ. Σάββα Γκρούιτς ἐπὶ τῇ ἀγομένῃ ἑορτῇ τῶν γενεθλίων τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Ἀλεξάνδρου.

— *Ἀναχωρήσεις.* — Ἀνεχώρησεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Καισάρειαν ὁ πανοσιολογ. ἱερομόναχος κ. Θεόφιλος Πασχαλίδης, βοηθὸς τοῦ ὑποδιευθυντοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ σεμιναρίου Πετροπόλεως. — Ἐπίσης ὁ ἐκ τῶν καθηγητῶν τοῦ σεμιναρίου τούτου κ. Ἰω. Σοκολῶφ, μετὰ λιπαρὰν μελέτην ἑλληνικῶν κωδίκων, ἀνεχώρησεν εἰς Ἅγιον Ὅρος, ἐπὶ σκοπῷ μελετῶν ὁμοίων, κέντρον ἔχουσιν τὴν ἱστορίαν τῆς ἐν Ἀνατολῇ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καθ' ὅλην τὴν ἰο' ἑκατονταετηρίδα. — Ὡσαύτως ἀπῆλθον, ἐπιστρέφοντες εἰς τὰς ἰδίας ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μόνας, ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης κ. Στέφανος Παντοκρατορινὸς, καὶ ὁ χάριν ὑποθέσεων τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ μετανόας ἐπὶ πολὺ παρ' ἡμῖν διαμένων ὀσιολογ. μοναχὸς κ. Χαραλάμπης Διονυσιάτης, πρώην ἐπίτροπος τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἐνταῦθα.

— *Ἐθνικὸν νοσοκομεῖον.* — Ὁ πρὸ ἐβδομάδος τὸ ζῆν ἐκμετρήσας ὑποστράτηγος ἱατρὸς Ἀριστείδης πασᾶς Ζῶτος ἐκκληροδότησε διὰ διαθήκης αὐτοῦ εἰς τὸ Ἐθνικὸν Νοσοκομεῖον λίρας τουρκικὰς 100.

— *Εὐσεβεῖς δωρεαί.* — (Σάμος). Ἡ Α. Ὑψ. ὁ ἡγεμὼν τῆς Σάμου Ἀλέξανδρος βέης Μαυρογένης ἐδωρήσατο τῇ ἱερᾷ μονῇ τῆς Ζωοδόχου πηγῆς τετρακισχίλια φράγκα, χρησιμεύοντα πρὸς διοχέτευσιν ὕδατος εἰς τὴν μονὴν ταύτην ἀφθόνου ἐκ πηγῆς εὐρισκομένης εἰς ἡμισείας ὥρας ἀπόστασιν. — (Κυδωνία). Ὁ πρὸ μικροῦ ἀποθανὼν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ δημοτελὲς ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς ταύτης κοινότητος κηδευθεὶς Ἰωάννης Μαλέλλης ἐκκληροδότησε διὰ διαθήκης εἰς τὰς σχολὰς τῆς κοινότητος 500 λίρας, ἐφ' ὧν καταρτισμοῦ πλουσίας ὁργανοθήκης, καθὼς καὶ ὀκτὼ συναφῇ καταστήματα, κείμενα ἐν τῇ κεντρικῇ τῆς πόλεως ταύτης ἀγορᾷ, 200 δὲ λίρας εἰς τὸ νοσοκομεῖον Κυδωνίων καὶ μικρότερά τινα ποσὰ εἰς σχολεῖα γειτονικῶν χωρίων. — (Μεγίστη—Καστελλόριζον). Οἱ ἐκ Μεγίστης νήσου (Καστελλορίζου) τῆς ἐπαρχίας Πισιδίας ἐν Καίρῳ διαμένοντες ἀπέστειλαν δωρεὰν εἰς τὸν ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν νεόδημον ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου λίρας ἀγγλικὰς 112, προτὶν ἐράνου γενομένου μεταξὺ τῶν ἐν Καίρῳ ὁμογενῶν.

— *Ἀριστείδης πασᾶς Ζῶτος.* — Μετὰ θλίψεως ἀναγράφον τὸν ἐν ἡλικίᾳ 68 ἐτῶν θάνατον τοῦ αἰμνήστου ἱατροῦ Ἀριστείδου πασᾶ Ζῶτου, ἀνδρὸς διαπρεπῆ καταλαβόντος θέσιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ, ἐπιστήμονος ἐγκρίτου, τιμηθέντος ὑπὸ τῆς αὐτοκρ. κυβερνήσεως, ἧ' ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπηρετήσεν. — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, τιμῶν τὴν μνήμην τοῦ μακαρίτου, χρηματίσαντος καὶ μέλους ἐθνικῶν τινῶν συνελεύσεων, ἐξεπροσωπήθη διὰ τοῦ ἱερολογ. δευτερεύοντος κ. Παρθενίου κατὰ τὴν κηδείαν, γενομένην ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου ἐν Χάλκῃ, καθ' ἣν προεξῆρχεν ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Νεοκαισαρείας κ. Ἀλέξανδρος, σὺν τῷ πανιερ. μητροπολίτῃ πρώην Μελενίκου κ. Κωνσταντίνῳ καὶ τῷ θεοφίλ. ἐπισκόπῳ Παμφίλῳ κ. Μελισσηνῷ.

Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων.

Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς τρίτης ἀνεγνώσθη γράμμα τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου τῆς ἁγίας πόλεως κ. Δαμιανοῦ συγγαίροντος τῇ Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχει ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοκρατορικοῦ βερατίου τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ. — Ὁμοίως ἀνεγνώσθη καὶ ἕτερον γράμμα τῆς Α. Σ. Μ. τοῦ πατριάρχου κ. Δαμιανοῦ δηλοῦντος ὅτι ἀποδέχεται καὶ ἐπιδοκιμάζει πληρέστατα τὰ πρό τινας διαβιβασθέντα αὐτῷ σχετικὰ πρὸς τὸ ἀρχιεπισκοπικὸν ζήτημα τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, ἥτοι περὶ ἀποστολῆς ἐξ ἀρχιερέων, τριῶν τοῦ οἴκου. Θρόνου καὶ τριῶν τοῦ πατρ. θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἐκκλησία Κύπρου.

Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης τρίτης ἀνεγνώσθη ἐπιστολὴ τοῦ προεδρεύοντος τῆς ἱερᾶς συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου σεβασμ. μητροπολίτου Κυρηναίας κ. Κυρίλου, ἔχουσα ἐπισυνημμένως ἀντίγραφον νομοσχεδίου τῆς μερίδος τοῦ μητροπολίτου Κιτίου ὑποβληθέντος τῷ Ἐξ. ἁγγλῳ ἐν Κύπρῳ ἀρμοστῇ. Διὰ τοῦ νομοσχεδίου ἡ περὶ τὸν μητρολίτην Κιτίου μερὶς ἀπεπειράθη νὰ καταδείξῃ ὅτι ἡ ἀπόφασις τῶν σεπτῶν διαιτητῶν περὶ ἀποστολῆς εἰς Κύπρον ἀρχιερέων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πατριαρχικῶν θρόνων καὶ σχηματισμοῦ οὗτω κανονικοῦ δικαστηρίου, πρὸς ἐκδίκασιν τοῦ μητροπολίτου τούτου διὰ τὴν κατ' αὐτοῦ διατυπωμένην κατηγορίαν θίγει τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅτι κατ' ἀκολουθίαν οὐδαμῶς ἔδει νὰ ἐραρμολογή. Ἀλλ' ἡ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ μητροπολίτου Κυρηναίας διατελοῦσα σύνοδος, συντάσσασα ἀνάρεσιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος νομοσχεδίου, ὑπέβαλε τῇ Α. Ἐξ. τῷ ἀρμοστῇ, καταδεικνύσας ὅπως τὸναντίον, ἥτοι ὅτι οὐ μόνον οὐδαμῶς θίγεται τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ὅτι ἡ λύσις τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ζητήματος ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἀκριβοῦς ραγματώσεως τῶν ἀποφάσεων τῶν σεπτῶν διαιτητῶν. — Ἡ ἱερὰ Σύνοδος τοῦ πατριαρχ. Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἐπιδοκιμάσασα τὰς πρὸς ἀνάρεσιν τοῦ κιτιακοῦ νομοσχεδίου σκέψεις καὶ γνώμας τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Κυρηναίας ἱερᾶς συνόδου, ἐνέκρινεν ὅπως ἀνακοινωθῶσιν αὐταὶ καὶ τῷ μακαριωτάτῳ πατριάρχει τῶν Ἱεροσολύμων διὰ τὰ περαιτέρω.

Ρωσικὴ Ἐκκλησία.

— Ἐπέτειος ὀνόματος τοῦ μητροπολίτου Πετροπόλεως. — Εἰ καὶ ἀπὸ χρόνου τινὸς ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Πετροπόλεως καὶ Λαδόγας κ. Ἀντώνιος ἀποδημεῖ, ἐν τούτοις ἡ ἐπέτειος τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἀγομένη τῇ 10 Ἰουνίου, πανηγυρικῶς ἐωρτάσθη ἐν Πετροπόλει. Κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτήν, ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ τοῦ Καζάν τελεσθεΐσης ἐπὶ τούτῳ λειτουργίας καὶ δοξολογίας, προσέστη ὁ πανιερ. ἐπίσκοπος Νάρβας κ. Ἰννοκέντιος, ἐν δὲ τῷ ἰδιαιτέρῳ τοῦ μητροπολίτου ναῷ ὁ πανιερ. ἐπίσκοπος Ἰαμβούργου κ. Σέργιος, πρύτανης τῆς Θεολογ. ἀκαδημίας Πετροπόλεως, καὶ ἐν τῷ ναῷ τῆς μονῆς ἁγίου Ἀλεξάνδρου Νεύσκη ὁ πανιερ. ἐπίσκοπος Γδόβου κ. Κωνσταντῖνος. — Ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Πετροπόλεως

εὐρίσκειται, χάριν λουτρῶν, ἐν Καυκάσῳ, ὁπόθεν μεταβήσεται εἰς Κριμαίαν, κατὰ συμβουλὴν ἱατρικὴν, περὶ τὰ μέσα δὲ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἐπανακάμπτει εἰς τὴν πρωτεύουσάν τοῦ ρωσικοῦ κράτους.

— Ἐξ ἀνταποκρίσεως τοῦ κ. Ι. Σοκολώφ, ἐκδοθείσης ἐν τῷ τῆς 20 Ἰουλίου 1902 (ἀριθμ. 29) φύλλῳ τῶν «Ἐκκλ. Εἰδήσεων» τῆς Πετροπόλεως, ἐπισήμου ὁργάνου τῆς Ρωσικῆς Συνόδου, παραλαμβάνομεν τὰ ἐξῆς, ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἐνταῦθα ἐπίσκεψιν τοῦ ρώσου καθηγητοῦ:

«Ἡ Αὐτοῦ Παναγιότης, ἀναγνοῦσα τὴν ὑποβληθεῖσαν ὑπ' ἐμοῦ ἐπιστολὴν τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Πετροπόλεως κ. Ἀντωνίου, διηρώτησε περὶ τῆς υγιείας αὐτοῦ καὶ ἐξέφρασε τὴν ζωηρὰν αὐτοῦ χαρὰν ἐπὶ τῇ λήψει τοῦ πλήρους ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἀδελφικοῦ γράμματος τοῦ πρωθιεράρχου τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ περαιτέρω ὁμιλία ἡμῶν διεξήχθη ἐν γλώσσῃ ἑλληνικῇ καὶ ἐν μέρει ἐν ρωσικῇ, ἥτις τυγχάνει γνωστὴ τῇ Αὐτοῦ Παναγιότητι. Παιησάμενος δὲ λόγον περὶ τῆς συγχρόνου καταστάσεως τῆς ἑλληνικῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐποιήσατο παρατηρήσεις τινὰς ἀναφορικὰς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν τύχην αὐτῆς, τὴν κατάστασιν τῆς παιδείας καὶ τὸ βουλγαρικὸν ζήτημα. Οἱ λόγοι τοῦ ἱεράρχου ἀπέπνεον πατρικὴν εὐμένειαν, ἦσαν πλήρεις σοφῆς φροντίδος καὶ διεκρίνοντο ἐπὶ ἐκτάκτῳ ἐμβριθείᾳ καὶ θαυμαστῇ ἀπλότητι. Διὰ τὴν δικαίαν ἡ Αὐτοῦ Παναγιότης θεωρεῖται ὡς διαπρεπέστατος ρήτωρ. Οἱ λόγοι αὐτοῦ εἶναι τόσο πειστικοί, ὥστε ἐπιδρῶσιν ἀκατανικήτως ἐπὶ τῶν ἀκροατῶν, τοὺς πάντας προσελκύοντες. Ἡ αὐστηρότης δὲ τοῦ βίου, ἡ ἀπλότης τῆς συμπεριφορᾶς, ἡ εὐγένεια τῶν πεποιθήσεων, ἡ νεανικὴ δραστηριότης, καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν παιδείαν ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐπεσπασάντο αὐτῷ τὴν γενικὴν πάντων τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμόν».

Ὁρθόδοξος ἱεραποστολὴ ἐν Κορέᾳ.

Ἐκτὸς τῶν ἐν Ἰαπωνίᾳ καὶ Σινικῇ Ρωσικῶν ἱεραποστολῶν, ὧν τὰς φιλοχρίστους ἐνεργείας ἐγνωρίσαμεν ἤδη τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις, ὑπάρχει καθιδρυμένη καὶ ἐν Κορέᾳ ταυούτῃ. Ἡ ἀποστολὴ (mission) αὕτη ἀποτελεῖται ἐξ ἐνὸς ἀρχιμανδρίτου, ἐνὸς διακόνου, καὶ ἐνὸς ἱεροψάλτου, τὴν ἑδραν ἐν Σεούλῃ ἔχουσα. Αἱ πρῶται προσπάθειαι τῆς ἱεραποστολῆς κυρίως ἀπέβλεπον εἰς ἀνέγερσιν ναοῦ, ταχέως ἐγκατασταθέντος ἐν αὐτῇ τῇ οἰκοδομῇ τῆς ἐν Κορέᾳ ρωσικῆς αὐτοκρατορικῆς πρεσβείας· ἡ χωρητικότης τοῦ ναοῦ ὑπελογίσθη, τό γε νῦν, δι' ὀγδοήκοντα ἀνθρώπων, ὑπ' ὅψιν ληφθέντος ὅτι κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ ναοῦ τὸ ὅλον τῶν κορεατῶν ὀρθοδόξων ἀνήρχετο μόλις εἰς πεντήκοντα.

Ἐκ τῆς ἐκδοθείσης πρό τινας ἐκθέσεως περὶ τῆς ἱεραποστολῆς ταύτης μανθάνομεν ὅτι πευθὴν τις κορεατικῆς ἐφημερίδος, ἀναγγείλας ἐν τῷ φύλλῳ αὐτοῦ ὅτι ὁ ρώσος ἱεραπόστολος θέλει δίδει ἀνὰ δέκα δολλάρια ἐκάστῳ βαπτιζομένῳ κορεάτῃ, πολλὰ πράγματα παρέσχεν εἰς τὴν ἱεραποστολὴν, πλῆθος δὲ ἰθαγενῶν, διὰ τοῦτον ἡ ἐκείνου τὸν λόγον ἤρξατο συρρέειν. Τούτων οἱ πλεῖστοι, διαψευδομένως ἰδόντες τὰς περὶ χρηματικῶν δωρεῶν προσδοκίας, ἐπαύσαντο τῶν παρὰ τῷ ἀρχιμανδρίτῃ συνεχῶν ἐπισκέψεων· ἀλλὰ καὶ πολλοὶ μετὰ ζήλου παρηκολούθησαν τὰς κατηχητικὰς ὁμιλίας καὶ ἐδέξαντο τὸν χριστιανισμόν.

ὑπὲρ τῶν ἰθαγενῶν κορεατῶν μετεφράσθη εἰς τὴν κορεατικὴν τὸ Ὁρολόγιον, ἡ Τάξις τοῦ βαπτίσματος τῶν ἐθνικῶν, καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ὁμολογία. — Παρὰ τῇ Ἱεραποστολῇ ἰδρύθη ἡ δὴ Σχολὴ ρωσικὴ, ἐν ᾗ 50 ἰθαγενεῖς, ἀπὸ 16—30 ἐτῶν, διδάσκονται. Καθ' ἐκάστην ἡ Ἱεραποστολὴ εὐρύνει τὸν κύκλον τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς καὶ αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν ποθούτων νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν.

Εκκλησία Ἀθηνῶν.

Περὶ τῆς ἐν Πετρούπολει ἀφίξεως καὶ ὑποδοχῆς τοῦ σεβασμιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Ματθαίου παραλαμβάνομεν ἐκ τοῦ ρωσικοῦ «Νέου Χρόνου» τὰ ἑξῆς:

Τῇ 25 ἰουνίου ἀφίκετο εἰς Πετρούπολιν ἡ ἑκτακτος πρεσβεία ἡ παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ἀθηνῶν Μενελικ τοῦ Α'. Τῆς πρεσβείας προΐσταται ὁ μητροπολίτης τῆς Ἀθηνῶν καὶ Ἑκκλησίας καὶ Ματθαῖος, πρόσωπον ἐγγύτατον τοῦ ἀθηνῶν αὐτοκράτορος καὶ ἀπολαύον τῆς ἰδιαίτερας αὐτοῦ ἐμπιστοσύνης. Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ματθαῖος, ἔσπεψε τὸν αὐτοκράτορα Μενελικ κατὰ τὴν ἀνάβασιν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀθηνῶν θρόνον. Μετὰ καὶ τοῦ μητροπολίτου τὴν πρεσβείαν ἀπαρτίζουσιν ὁ διευθύνων τὰς μητροπολιτικὰς ὑποθέσεις ἀρχιεπίσκοπος Βλάττα Βοδύλα, ὁ ταμίης Ἰωσήφ, ὁ διεκρινεὺς ἀρχιψ Ἀντώνιος Ναγιλ καὶ ἡ ἀκολουθία αὐτοῦ συγκαταλεγμένη ἐκ πέντε ἀνθρώπων.

Πρὸς προὔπαντησιν τοῦ μητροπολίτου Ματθαίου μετέβησαν εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν ὁ διευθύνων τὴν ἐπαρχίαν Πετρούπολεως θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νάρβας καὶ Ἰννοκέντιος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ τοποτηρητοῦ τῆς Λαύρας τοῦ ἀγίου Ἀλεξάνδρου, τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀρσενίου καὶ ἐτέρων σεβαστῶν προσώπων, ὁ νεωστὶ διορισθεὶς εἰς Ἀθηνῶν πρόεδρος πρεσβευτῆς καὶ σύμβουλος τοῦ κράτους ἐν ἐνεργείᾳ Κ. Ν. Αἰσιν, ὁ ἐκτελεστὴς γὰρ τοῦ Πετρούπολεως Β. Ε. Φρίς καὶ ἄλλοι.

Ἡ Α. Ε. ὁ κ. Αἰσιν πρῶτος προσεφώνησε τὸν μητροπολίτην καὶ εἶτα ὁ θεοφιλέστ. ἐπίσκοπος Νάρβας καὶ Ἰννοκέντιος διὰ τῆς ἐξῆς προσλαλιᾶς:

«Προσχαροῦν τὴν ὑμετέραν Πανιερότητα ἐκ προσώπου τῆς ρωσικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἀφίξει εἰς τὴν καθέδραν τοῦ κυριάρχου ἡμῶν τοῦ εὐσεβεστάτου αὐτοκράτορος Νικολάου τοῦ Β' καὶ τὴν ἑδραν τῆς ἀγιωτάτης διοικούσης Συνόδου τῆς ρωσικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εὐλικρινῶς χαίρομεν βλέποντες τὴν ὑμετέραν Πανιερότητα ἐν μέσῳ ἡμῶν».

Ἐκ μέρους τῆς πόλεως ὁ κ. Ταράσωβ, βοηθὸς τοῦ δημάρχου, προσήνεγκε τῷ σεβασμιωτάτῳ μητροπολίτῃ ἄρτον καὶ ἄλλας ἐπὶ ὠραίου ἐπιχερυσωμένους δίσκους.

Κατόπιν ὁ ἀθηνῶν μητροπολίτης, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐξοχωτάτου κ. Αἰσιν, μετέβη ἐν ἀνοικτῇ ἀμάξῃ τῆς αὐλῆς εἰς τὸ Μέγα Ξενοδοχεῖον, ἐνθα εἶχον ἐτοιμασθῇ δωμάτια δι' αὐτὸν καὶ τὴν συνόδον.

Τῇ 27 ἰουνίου ὁ ἀθηνῶν ἱεράρχης μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ, συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ βαθμοῦχο τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν Β. Α. Τσεμερζήν, ἐπεσκέψατο τὸν αὐτοκρατορικὸν ἐπίτροπον παρὰ τῇ ἀγιωτάτῃ Συνόδῳ Κ. Π. Ποπεδονόστσεφ καὶ τὸν βοηθὸν αὐτοῦ Δ. Κ. Σάβλερ, καὶ τοὺς ὑπουργοὺς καὶ ἄλλα ἑξοχα πρόσωπα — τῇ δὲ 28 ἰουνίου ὁ Κ. Ποπεδονόστσεφ καὶ ὁ κ. Σάβλερ ἀπέδοσαν τῷ κ. Ματθαίῳ τὰς ἐπισκέψεις. Τῷ σαββάτῳ 29 ἰουνίου ἡ ἀθηνῶν πρεσβεία παρέστη ἐν τῇ ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ τοῦ ὁσίου Ἰσαακίου λειτουργίᾳ, ἣν ἐνεκα τῆς ἑορτῆς τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἐτέλεσεν ὁ ἐπίσκοπος Νάρβας καὶ Ἰννοκέντιος.

Τῇ 29 ἰουνίου ὁ ἀθηνῶν μητροπολίτης μετὰ τῆς συνόδου αὐτοῦ μετέβη εἰς τὸ θερινὸν ἀνάκτορον τοῦ αὐτοκράτορος, τὸ Πέτερχωφ. Ἐνταῦθα ὁ ἀρχιεπιστάρχης κόμης Γένδρικωφ εἰσήγαγε τὸν ἑκτακτον ἀπεσταλμένον τῆς Ἀθηνῶν μητροπολίτην Ματθαῖον εἰς τὸ ἀνακτορικὸν γραφεῖον, ἐνθα εὐρίσκοντο αἱ Α. Α. Μ. ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ἡ αὐτοκράτειρα Ἀλεξάνδρα Θεοδωρόβνα. Ὁ μητροπολίτης, προσκυνήσας ταπεινῶς, προσεφώνησε τὰς Α. Α. Μ. μετ' ὧν ὁ αὐτοκράτωρ ἠσπάσθη τὸν σταυρὸν, ὃν ἐκράτει ὁ ἀθηνῶν μητροπολίτης, ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὴν ἰδιόχειρον ἐπιστολὴν τοῦ τῆς Ἀθηνῶν αὐτοκράτορος καὶ ἠξίωσε τὸν ἀπεσταλμένον εὐμενῶν λέξεων. Μετ' ὧν οὗτος ἐξαίτησάμενος τὴν ἄδειαν παρουσίας τοῦ μετ' αὐτοῦ, οἵτινες ἐδαφιαίως προσεκύνησαν τῷ αὐτοκρατορικῷ ζεύγει, εὐχαριστοῦντες ἐπὶ τῇ μεγάλῃ τιμῇ τῇ γενομένῃ αὐτοῖς παρὰ τοῦ μονάρχου τοῦ ρωσικοῦ κράτους καὶ τῆς σεπτοτάτης συζύγου αὐτοῦ. Μετὰ τινὰς ἄλλους φιλόφρονας λόγους τὸ μὲν αὐτοκρατορικὸν ζεῦγος μετέβη εἰς τὰ οἰκετὰ δώματα, τῇ δὲ πρεσβείᾳ προσηχέθησαν ἀναψυκτικά.

Τῇ 30 ἰουνίου ὁ ἀθηνῶν ἀρχιεπίσκοπος μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ καὶ ἄλλων λογάδων ρώσων μετέβησαν εἰς τὴν Λαύραν τοῦ ἀγίου Ἀλεξάνδρου τοῦ Νεύσκη. Τὴν θείαν λειτουργίαν ἐπετέλεσεν ἐν τῷ ναῷ ὁ πανιερώτατος ἀρχιεπίσκοπος Χαρκοβίας καὶ Ἀχτύρης καὶ Φλαβιανὸς μετὰ τῶν ἐπισκόπων Σεργίου Ἰαμβούργου, πρυτάνεως τῆς ἐν Πετρούπολει Θεολογικῆς Ἀκαδημίας καὶ Κωνσταντίνου Γδόβου.

Μετὰ τὴν λειτουργίαν ὁ ἀθηνῶν ἱεράρχης ἐπεθεώρησε τὸν ἱερὸν ναὸν τῆς Λαύρας, ἠσπάσατο τὰ λείψανα καὶ εἶτα ἐν μέσῳ πυκνοῦ πλήθους λαοῦ, μετέβη εἰς τὰ οἰκήματα τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Πετρούπολεως καὶ Ἀντωνίου, ἐνθα τῷ ὑψηλῷ ξένῳ παρετέθη τράπεζα. Ἐν καιρῷ δὲ ταύτῃ ὁ χορὸς τῶν μητροπολιτικῶν ψαλτῶν ἐξετέλεσεν ἱερὰς τινὰς συμφωνίας ἀπηγγέλησαν δὲ καὶ πολλὰ προσλαλιά. Ὁ ἀθηνῶν μητροπολίτης συνδιέλεγτο ἀραχιστὶ καὶ ἀθηνῶνιστὶ, ὅτε ἐκ μὲν τοῦ ἀραβικοῦ διηρμήνευσεν ὁ κ. Τσεμερζήν, ἐκ δὲ τοῦ ἀθηνῶνιστοῦ ὁ κ. Σάσων. Περὶ τῆς μουσικῆς δὲ καὶ τῆς ἱερουργίας τοῦ λόγου γενομένου, ὁ ἀθηνῶν ἀρχιεπίσκοπος ἐξεφράσθη οὕτω:

«Ἡ θεσπεσία μελωδία τῆς ὑμετέρας μουσικῆς, εἰσδύουσα εἰς τὴν ψυχὴν, ἀφίνει θαυμασίας ἐντυπώσεις, ἡ δὲ ἐπιτέλεις τῆς ἱεροτελεστίας προκαλεῖ μέγαν πρὸς προσευχὴν πόθον. Ἀρρήτως εἰμι εὐτυχὴς ἰδὼν ταῦτα πάντα οὐκ ἔχω λέξεις πρὸς ἐκφρασιν τῶν ἀγαθῶν ἐντυπώσεων, ἃς ἐδοκίμασα ἐν καιρῷ ταύτης τῆς ἱερουργίας καὶ ἄσμενος λίαν ἀνακοινῶσω περὶ πάντων τῇ Α. Μ. τῷ αὐτοκράτῳ Μενελικ καὶ τῷ ἀθηνῶν λαῷ, πρὸς δὲ διαβεβαίωσιν καὶ περὶ τῆς θερμῆς ὑποδοχῆς, τῆς γενομένης μοι ὑπὸ τῶν ὁμοδόξων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν».

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ — ΙΩΑΚΕΙΜ Ο Γ'.

ΥΠΟ Κ. Π. ΣΠΑΝΟΥΔΗ

Ἐβίβηθησαν οἱ πρὸ ἡμῶν συγγραφεῖς, προκειμένου περὶ ἐκδόσεως τῶν ἔργων αὐτῶν, νὰ δανείζωνται τὰ τῆς φιλικῆς ἐκτυπώσεως ἐκ τοῦ ταμείου τῆς φιλοκαλίας τῶν πρὸ ἡμῶν τυπογραφείων, εἰβίβηθησαν δὲ καὶ οἱ τυπογράφοι νὰ τηρῶσιν ἀπαρεγκλίτως ἐν σύ-

МЕЧНИКОВА

στημα έκτυπώσεως ἀναλλοίωτον καὶ ἐν πρόγραμμά τυπογραφικῆς φιλοκαλίας στήσιμον πως. Οὕτως, ἀμφότεροι τὰς ἐλλείψεις ἀλλήλων ἀνεχόμενοι, ἔχω ρουν μέχρι πρό τινας, προκειμένου περὶ έκτυπώσεως βιβλίων.

Τὴν σκολιὰν ταύτην ὁδὸν πρὸς ἐκδοσιν ἔργων ὡς ἐκ συνθήματος ἐγκατέλιπον εἰς νεκρὸς φιλότιμος καὶ φιλόκαλος συγγραφεὺς, καὶ εἰς φιλοκάλων αἰσθημάτων ἐμπεφορημένους τυπογράφους. Ἐταμον νῦν ἀμφότεροι νέαν ὁδὸν καὶ πολλὰ ὀφείλεται αὐτοῖς ἐπαινος. Ἀρυπνίζουσιν ἡμᾶς καὶ παρέχουσιν ὁδηγούς καὶ κάτοπτρον φιλοκαλωτέρως τούτων τεθεν τυπογραφικῆς ἐκδόσεως, συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὴν πρόοδον τοῦ αἵωνος.

Ὅ,τι ὁ ἐπὶ ἐμφύτῳ φιλοκαλίᾳ διακρινόμενος συγγραφεὺς ἀπήτησε, τοῦτο ὁ πρὸς φιλοκαλίαν πράγματι ὀργῶν καὶ ἀφειδῆς δεικνύμενος τυπογράφος ἀνεπλήρωσε.

Τὸ πρὸ πολλοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἱστορικαὶ σελίδες — Ἰωακείμ ὁ Γ'» ἡγγελμένον πόνημα τοῦ φερπέπου κ. Κωνσταντίνου Σπανοῦδη ἐξεδόθη ἄρτι εὐσταλές, κόσμιον καὶ κομψόν, ἐκ τῶν τυπογραφικῶν καταστημάτων τῶν κκ. ἀδελφῶν Γεράδων.

Ἐν τῷ πονήματι τούτῳ πράγματι παρέχεται μάθημα φιλοκαλίας πρὸς πάσας τὰς τάξεις τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας καὶ ὑπομιμνήσκειται ὅτι ἐπὶ ἱκανὰς ἐτῶν περιόδους στέρξαντες εἰς τὰ παρόντα, ὀφείλομεν ἤδη νὰ ζητῶμεν τὰ βελτίω καὶ ἐπιβέλτεται ἡμῖν ὅπως ἀποδιδόντες τὴν πρέπουσαν ἐκτίμησιν, μὴ φκινώμεθα φειδωλοὶ φιλοκαλοῦντες μετ' εὐτελείας.

Αἱ ἱστορικαὶ αὗται σελίδες τοῦ κ. Κ. Σπανοῦδη ἱστορικὴν τῇ ἀληθείᾳ θὰ καταλάβωσι σελίδα, ἀναμφισβόλως δὲ τὴν πρώτην, ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς παρ' ἡμῖν ἀναπτύξεως τῆς τυπογραφικῆς τέχνης. Τὸ πόνημα τοῦτο δὲν ἐπαινέται διὰ τοῦ καλῆμου, τιμᾶται καὶ ἐκτιμᾶται διὰ τοῦ ὀρθαλμοῦ. Ἡ πληθὺς τῶν ἀρίστων εἰκόνων, δι' ὧν κοσμεῖται, τὰ εὐσταλῇ καὶ ἀνεπηρέαστα εἰσέτι ὑπὸ τῆς λαβίδος τοῦ στοιχειοθέτου στοιχείου, δι' ὧν εἶναι ἐκτετυπωμένον, ἡ ἐκλεκτὴ τοῦ χάρτου ποιότης, καὶ ἐν γένει ἡ ἐπιμελεμένη καὶ ἡ ἐκ τοῦ πρώτου τούτου ἐλληνικοῦ πονήματος — ἀναπόδραστος δὲ καὶ στερεότυπος ἐν παντὶ σχεδὸν ἄλλῃ πονήματι — ἐλλείπουσα σελὶς παροράματων, καθιστῶσι τὸ ἔργον ἄξιον ἐνθέρμου ὑποδοχῆς. Εἰς τὰς ἐπικτήτους δὲ ταύτας ἀρετὰς τοῦ συγγράμματος, ὅποταν σκεφθῇ ὁ ἀναγνώστης ὅτι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τέλους θὰ ἐνδιατρίψῃ καὶ θὰ ἐντροφήσῃ περὶ θέμα ἐνδιαφέρον καὶ ἐπαγωγόν, περὶ ἱστορικὰς σελίδας ἀφορώσας τὸν σεπτὸν ἡμῶν πρωθυεράρχην Ἰωακείμ τὸν Γ' καὶ γραφομένας δι' ὕψους γλαφυροῦ καὶ ἀπερίττου καὶ ἐκτιθείσας «τὰ γεγονότα, ἅτινα ἐκ προνοίας πάντως συντελεσθέντα, ἐπέφεραν ὀριστικῶς τὸ ἀπὸ τοσούτου χρόνου ποθούμενον ἀπο-

τέλεσμα, τὴν εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν δηλονότι θρόνον ἐπάνοδον τοῦ λαοποθήτου πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ'» καθ' ἃ προλογιζόμενος ὁ συγγραφεὺς λέγει, ὅταν, λέγομεν, σκεφθῇ ὅτι θὰ ἐνασχοληθῇ περὶ τοιοῦτον θέμα, τότε ἡ κτῆσις τοιοῦτου πονήματος ἀποβάλλει ἀπχρίτητος διὰ πάντα.

Τοῦ χώρου τοῦ ἡμετέρου φύλλου μὴ ἐπιτρέποντος ἡμῖν βιβλιοκρισίαν λεπτομερεστέραν, καταλήγομεν ἀπονέμοντες ὀφειλομένους ἐπαίνους τῷ φιλοκάλῳ καὶ ἀκαμάτῳ συγγραφῇ, προικίζοντι τὴν κοινωνίαν δι' ἔργου τοσούτου ἀνυσίμου καὶ πρωτοτύπου παρ' ἡμῖν φιλοκαλίας τυπογραφικῆς.

Τὸ πόνημα ἀφιέρωται τῇ μακαρίᾳ ψυχῇ τοῦ αἰοδήμου ἐθνικοῦ εὐεργέτου Γεωργίου Ζηρίφη, ῥέει δὲ ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι τὴν λαμπρὰν εἰκόνα τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἴκου. πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ'.

Ι. Β.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Χρῆστος Σάββας, ὑπήκοος δθωμανός, τέως μὲν κουρεὺς καὶ κάτοικος Πέραν Κωνσταντινουπόλεως, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν καὶ ὡραν 8 εὐρωπαϊστὶ πρὸ μεσημβρίας μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείαις πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἐαυτοῦ γυναικὸς Ἀννίκας Χρήστου Σάββα, τὸ γένος Δημητρίου Βοσκουδάκη, ὑπηκόου δθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης, κατοικοῦ Πέραν Κωνσταντινουπόλεως (ὁδὸς Σαμαντζή) ἐπὶ διαζεύξει. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὀριζομένην δικάσιμον ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν περὶ διαζυγίου θεωρηθῇσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παρούσα κλήσις τρίς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 21 ἰουνίου 1902.

Ὁ πρόεδρος

† ὁ πρῶτος Δρυῖνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

1

Ἱεροδ. ΙΕΡΟΘΕΟΣ ΑΝΘΟΓΛΙΔΗΣ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Συμπληρουμένης περὶ τὰ τέλη τοῦ προσεχούς μηνὸς τῆς έκτυπώσεως τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις τῆς βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς» συγγράμματος μου, παρκαχλόνται οἱ ἔχοντες εἰσέτι Ἀγγελίας νὰ ἐπισπεύσωσι τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν:

Ἐν Φαναρίῳ τῇ 1 αὐγούστου 1902.

Γ. Ι. Παπαδόπουλος

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Научная библиотека
ОДЕССКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО
УНИВЕРСИТЕТА
ИМЕНІ І. І. МЕНШКОВА

1948

Л. 426636

02/09/25

902554

НБ ОНУ